

KoroiSet

2/2009

Koroinen
Räntämäki
Halinen
Oriketo
Metsämäki

Piispat ja tarhat s. 3

Savi jalostui s. 8

Parturi-kampaamot palvelevat s. 10

pääkirjoitus

Ympäristöstä iloa ja murhetta

Korkeimmasta hallinto-oikeudesta tuli 7.4.2009 päätös, jossa Suomen Rakennusjätteen Lajittelu- ja Kierrätyskeskus Oy:lle on myönnetty ympäristölupa rakennusjätteen käsittelyyn Orikedolle osoitteeseen Silakatu 10. Alueen asukkaat ja suurin osa yrityksistä tekivät kaikkensa, ettei tätä toimintaa olisi Orikedon alueelle tuotu.

Suurimpana syynä vastustukseen oli yrittäjän toiminta nykyisessä toimipaikassaan Saramäessä Kuparikadulla, jossa se aiheutti jatkuvia valituksia

melun, pölyn ja ympäristöön leviävän roskan vuoksi. Nyt on tärkeää, että jos rakennusjätteen lajittelutoiminta alkaa Silakatu 10:ssä, niin asukkaat ja yrittäjät valvovat, että yrityksen toiminta on KHO:n päätöksen mukaista. Mikäli häiriötä esiintyy, täytyy ottaa heti yhteyttä viranomaisiin, joko Lounais-Suomen ympäristökeskukseen tai Turun kaupungin ympäristönsuojelutoimistoon.

Vaasan hallinto-oikeus on myöntänyt Kuusakoski Oy:lle ympäristöluvan

romujakeiden käsittelyä varten alueella, joka on rajanaapurina Suomen Rakennusjätteen Lajittelu- ja Kierrätyskeskus Oy:n tontille osoitteessa Ravurikatu 38.

Asukkaat valittivat Lounais-Suomen ympäristökeskuksen ympäristölupapäätöksestä Vaasan hallinto-oikeuteen, joka tiukensi huomattavasti Kuusakoski Oy:n ympäristöluvan ehtoja: sallittu jätteen käsittelymäärä aleni yli 20 %.

Kuten edellä ilmenee, hyvin pie-

nelle alueelle on syntymässä erittäin suuri jätteenkäsittely-alue, joten asukkailta vaaditaan hyvin tarkkaa seurantaa ja valvontaa, jotta yritykset toimisivat lupaehtojen mukaisesti.

Alueen hienoista puolista pääsee nauttimaan, kun Koroiset-lehti järjestää Aurajoella 13.6. kalastuskilpailun, johon asukkaat ovat tervetulleita kokeilemaan kalojen narraustaitojaan. Tähän liittyy Myllärintalolla 27.5. pidettävä onkimisen koulutustilaisuus, jos-

sa lapsille ja muillekin kiinnostuneille selvitetään onkimisen saloja. Näitä taitoja voi käytännössä toteuttaa 13.6. pidettävässä kilpailussa.

Koroiset-lehti toivottaa lukijoilleen hyvää äitienpäivää ja aurinkoista kesää.

Tapio Jokinen
vastaava toimittaja

Kulttuuripääkaupunki Turku kutsuu kaikki mukaan!

Turku on saanut osakseen ainutlaatuisen kunnian olla Euroopan kulttuuripääkaupunki vuonna 2011 yhdessä Tallinnan kanssa. Tästä tilaisuudesta kannatta ottaa kaikki irti, sillä kulttuuripääkaupunkius ei Turussa toistu meidän elinaikanamme. Johonkin päin Suomea seuraava kulttuuripääkaupunki saadaan kenties vasta 2030-luvulla, jos silloinkaan.

Vuonna 2011 Euroopan huomio kohdistuu meidän Turkuumme, sen tapahtumiin, arkeen ja juhlaan. Keskipisteeseen nousevat myös Turun eri asuinalueet, joilla on tärkeä rooli kulttuuripääkaupunkivuoden rakentumisessa. Juuri sellaisista tapahtumista, joita esimerkiksi Koroisissa nyt suunnitellaan, syntyy elävä kulttuuripääkaupunki. Ihmisten yhdessäolosta, yhdessä tekemisestä, innosta ja halusta tehdä omasta asuinalueesta parempi paikka.

Turku 2011 -säätön vuoden 2009 alussa aloittaman *Sinun kulttuuripääkaupunkisi* -kampanjan avulla lähiöiden ja asuinalueiden pienet, mutta tärkeät tapahtumat saavat hieman rahallista tukea, mutta lisäksi paljon muuta tukea omille tapahtumilleen. Se työ, mitä asuinalueilla tehdään onkin erittäin arvokasta, sillä näihin tapahtumiin tukeutuen Turku 2011 -säätön on - tapahtumajärjestäjien niin halutessa - helpompi rakentaa kulttuuripääkaupunkivuoden tapahtumia. Sillä kulttuuripääkaupunkivuonna ei tapahdu vain Aurajoen varrella tai Kaupatorilla. Kulttuuripääkaupunkivuonna koko kaupunki elää!

Valmistautuminen kulttuuripääkaupunkivuoteen on hyvässä vauhdissa niin säätön suojissa kuin eri puolilla kaupunkiaakin. Lisäksi jokainen voi suunnitella yhdessä muiden kanssa ja yksinkin sellaisia asioita ja tekoja, joilla on mukana tekemässä Turusta kulttuuripääkaupunkia. Kulttuuri on tekemisen, oppimisen ja ajattelun jatkuvuutta. Haluamme, että Turun kulttuuripääkaupunkivuosi 2011 luo rajat ylittäviä kokemuksia ja kohtaamisia, jotka uudistavat arjen ja jäävät elämään. Suuret ajatukset toteutuvat monien ihmisten pienten tekojen kautta, samoin kuin pienet virrat yhdistyvät isoiksi joiksi.

Pääasia on, että kaupunki sekä lähikaupungit ja kunnat ja ennen muuta ihmiset koko alueella ovat mukana ja osallistuvat. Vain ihmisistä vilisevä kaupunki on oikea kulttuurikaupunki.

Cay Sevón
toimitusjohtaja
Turku 2011 -säätö

aikakone

Palstalla seurataan Koroisten aluetta entisaikaan ja nyt

Räimä, maanviljelyä puoli vuosituhatta

Räntämäen tila jaettiin kahtia vuonna 1557 ja toisesta tuli Räimä ja toisesta Prusi. Räimä määrittiin 19.8.1644 akatemian professorin palkkatilaksi. Muista Maarian alueen tiloista poiketen talo säilyi 1800-luvun lopulle asti akatemian palkkatilana. Se oli kooltaan kohtalaisen suuri, isojaon aikaan ¾ manttaalia.

Lauri ja Laura Laine, jotka oli vihitty 1929, vuokrasivat tilan ja lunastivat sen itselleen heti, kun siihen tuli mahdollisuus. Heidän tyttärensä, **Hanna Koski** eli Räimän Hanna muistaa, että tilalla oli maanviljelystä, puutarhaa ja kasvihuoneita. Myöhemmin Hannan veli **Pentti Laine** jatkoi maanviljelystä ja piti sikalaa.

Vanhassa kuvassa on Räimän talo vuonna 1912. Vasemmalla näkyy päärakennus, joka oli Vanhan Tampereentien suuntaisesti Maarian kirkon vieressä, vastapäätä pappilaa. Laineen vanhaisäntä asui siinä loppuun saakka. Päärakennuksen oikealla puolella näkyy piharakennus, jonka tienpuoleisessa päädyssä myös asuttiin ja toisessa päädyssä oli eläinten tilat, viimeisiin aikoihin saakka sikala. Kuvan oikeassa laidassa näkyvät oikein vanha aittarakennus, jossa on parvi, sekä vaja. Vanhin osa taloa oli hyvin vanhaa ja sitä oli laajennettu useaan otteeseen.

Sikalarakennuksen takana häämöttää Linnasmäki ja kuvan oikeassa reunassa näkyy Hamaron Isotalo.

1980-luvun alussa tila myytiin Rakennusosuuskunta Hakalle. Vanhat talot hajotettiin ennen kuin kukaan ehti väliin. Räimän tila ja sen rakennukset olivat kiinteä osa Maarian kirkon historiaa ja ympäristöä, joka muuttui rajusti.

Räimän maille Haka rakensi rivitaloja, mutta varsinaisen talon kohdalle kasvoi pusikkoa, jonka kaupunki siisti viime vuonna. Vanhasta muistuttavat enää jalopuut ja kulttuurikasvit.

Hanna Nurmi

Lähteet: *Maarian pitäjän historia I ja II, Hanna Kosken haastattelu huhtikuussa 2009*

Turun maakuntamuseo/VSO

Dmitri Ovtchinnikov

Löytyykö kokoelmistasi kuvia menneiden aikojen Koroisista? Mielenkiintoinen muutos voi tapahtua muutamassa vuodessa, siinä on jo kuvan ja tarinan paikka. Ota yhteyttä toimitukseen toimitus@koroinen.fi tai 050 572 2530.

Koroiset

Ilmestyy

Neljä numeroa vuodessa: vuonna 2009 helmi-, huhti-, syys- ja joulukuussa

Jakelu

6500 kpl
Jaetaan kotitalouksiin ja yritysisiin seuraavissa Turun kaupunginosissa: Koroinen, Räntämäki, Halinen, Oriketo, Metsämäki

Julkaisijat

Halinen-Räntämäki-seura, Halisten omakotiyhdistys, Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistys ry, Maarian seurakunnan Itä-Maarian alueneuvosto, Turun kristillinen opisto

Vastaava toimittaja

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530, sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi

Toimituskunta

Ann-Christine Antell, Jaakko Erola, Tytti Issakainen, Tapio Jokinen, Tuuli Kastemaa, Eija Leino, Timo Leinonen, Virpi Lummevuo, Hanna Nurmi, Dmitri Ovtchinnikov, Janne Peltonen, Pirjo Ranti

Toimitus

toimitus@koroinen.fi

Kansikuva

Dmitri Ovtchinnikov

Ulkoasu

Janne Peltonen

Painopaikka

Finepress Oy, Turku

Ilmoitusmyynti

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530, sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi
Ilmoitustilaa on myös myytävänä Koroisten internetsivuille www.koroinen.fi

Ilmoitusaineistot

Valmis ilmoitusaineisto pdf-muodossa osoitteeseen ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa ennen lehden julkaisuviikkoa

Ilmoituksen suunnittelu ja tekstiladonta

0,10 e/pmm, aineisto osoitteeseen ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa ennen lehden julkaisuviikkoa

Maksuliikenne

Liedon Osuuspankki 471330-230411

Lehden vastuu

Ilmoituksen julkaisemisessa satuneesta virheestä lehden suurin vastuu rajoittuu ilmoituksen hinnan korvaamiseen. Lehti ei vastaa virheestä, joka aiheutuu esim. puutteellisesta tai virheellisestä ilmoitusaineistosta, puhelinvälityksessä tapahtuneesta väärinkäsityksestä tai epäselvästä käsikirjoituksesta.

Ilmoitushinnat

koko sivu	2310 e
puoli sivua vaaka	1150 e
puoli sivua pysty	1150 e
1/4 sivua	684 e
1/8 sivua	331 e
1/16 sivua	155 e
1/32 sivua	78 e

Alennukset

Vuosialennus 20% (neljä lehteä/vuosi)

www.koroinen.fi

Historiasuunnistusta Röntämäen paikannimissä

Kuka saa nimensä katukilpeen? Miksi katujen nimet muuttuvat? Sen paljastavat nimistötoimikunnan pöytäkirjat.

Valtaosa Röntämäen virallisesta nimistöstä on peräisin 1950-luvun lopulta. Pääosa niistä päätettiin esittää nimistötoimikunnan kokouksessa 23.10.1958. Läsä olivat toimikunnan jäsenet professori **Niilo Ikola** puheenjohtajana, professori **Svan-te Dahlström**, kunnallisneuvos **Arvo Toivonen** sekä sihteerinä mittausteknikko **Viljo Kekkonen**. Myöhemmin lokakuussa käsittelyä jatkettaessa oli mukana myös ensimmäistä kertaa juuri esittelijäksi valittu arkkitehti **Hilkka Junnila**.

Paikan omat nimet

Nimistön aihepiirinä käytettiin paikallista nimistöä ja Turun piispojen ja Maarian kirkkoherrojen nimiä.

Ensimmäisessä kokouksessa nimiehdotuksia hyväksyttiin kaikkiaan 44. Näistä paikallisiinimistöön kuuluviksi voidaan lukea Koroisten tie ja muinaismuistoalue Maarian kirkko ja Keskinen hautausmaa, Hamaron-, Räimän- ja Topinojantiet sekä Vähäjoenranta ja patterien mukaan nimetyt Prusintie ja Prusinpuisto sekä Linnasmäki.

Kapeentie ja Kapeenhaudanpuisto ovat sen sijaan harvemmin esillä ollutta paikallisiinimistöä, jotka kaipaavat lisätietoa.

Tavallaan tähän ryhmään kuuluu myös Tampereentie vanhana Tampereelle johtavana tien nimenä.

Kirkonmiesten teitä pitkin

Turun piispojen mukaan on nimetty Maunu Tavastin, Paavali Juustenin ja Sorolaisen tiet ja puistot (miksi ei Erik Sorolaisen?) sekä Jaakko Finntontie ja Pietari Kalminpuisto.

Maarian kirkkoherrojen muistoksi on nimetty Catilluksen, Browalliuksen, Mennanderin, Kreanderin, Wareliuksen tiet ja Tallgrenintie ja Tallgreninpuisto sekä Ingegerdinpuisto. Mainittakoon, että taloustieteen professori **Samuel Kreander** rakensi Suomen ensimmäisen kivisen pappilan juuri Maariaan 1700-luvun lopulla.

Esikaupunkitoimikunta oli Ingegerdin ja Browalliuksenkauduista esittänyt, että ne vaihdettaisiin helpommin lausuttaviin ja kirjoitettaviin nimiin, mutta puheenjohtajan ja sihteerin tehtäviksi annettiin vain laatia vastine toimikunnalle, koska henkilöt koettiin historiallisesti niin merkittäviksi.

Pöytäkirjoissa ei aihepiiriksi mainita kirkollisia virkanimikkeitä, mutta sellaisia ovat selvästi Kanttorin- ja Lukkarintiet.

Vanhaan rakennusperintee-

seen kuuluvat Liesi-, Sola-, Vaaja- ja Luhdintiet. Vanhaan välineistöön taas kuuluvat Tulus-, Solki-, ja Jousitiet sekä Rengastie ja -puisto.

Pussikadusta tuli tarha

1960-luvun lopulla alueen nimistöä käsiteltiin uudelleen uudessa nimistötoimikunnassa: rovasti **Haakon Wainio** puheenjohtajana ja tohtorit **C. J. Gardberg** ja **Tauno Perälä** jäseninä ja virkailijoina edelleen Hilkka Junnila ja Viljo Kekkonen.

Keskustelua käytiin laajasti siitä, mitä nimitystä umpi- eli pussikaduista tulisi käyttää. Gardberg oli tutkinut Helsingin nimistöä ja toi esille nimitykset reitti, raitti ja väylä, mutta niitten sopivuutta pussikatuihin epäiltiin.

Perälä toi esille, että professori Ikola oli joitakin vuosia sitten tiedustellut Suomen Akatemian kielitoimistolta piha- ja aukko-nimitysten käyttöä tontin alueella sijaitsevasta liikepihasta (vertaa Brahenpiha) mutta johtaja **Matti Sadeniemi** ei ollut pitänyt niitä eikä raitinimeä sopivina, sen sijaan hän piti mahdollisina nimityksiä ”tanner” tai ”tarha”. Tri Perälä esitti vielä harkittavaksi nimiä ”tanhua” tai ”tanhut”, jotka Lönnroten sanakirjan mukaan voidaan yhdistää nimeen tarha. Kaupungeodeetti **K. Koskinen** esitti perä- tai pää-nimitystä ja asemakaava-arkkitehti **P. Sivula** pihaa.

Yhteenvetona nimistötoimikunta päätti, että pussikadun nimen päätteeksi liitetään sana ”tarha”.

Näin päätettiin muuttaa Röntämäen nimistöä seuraavasti: Solki- ja Jousitarhat sekä Lusto-, Liesi- ja Tulustarhat ja -puistikot, Luston paikoitusalue ja Vasamatarha ja Vasamapolku. Samoin Prusi, Solki ja Vaajanpuisto sekä Ingegerdinpuisto. Mainittakoon, että taloustieteen professori **Samuel Kreander** rakensi Suomen ensimmäisen kivisen pappilan juuri Maariaan 1700-luvun lopulla.

Myöhemmin on omaksuttu käytäntö, jossa tarha-sana on korvattu sanalla kuja. Kaupungissa jatkuva ajoväylä on katu, mutta päättyvä on kuja, ja jalankulkuväylästä käytetään nimitystä polku. Kokooja- ja maaseututiet ovat teitä.

Tiet muutettiin kaduiksi

Jo 1972 palattiin vielä Röntämäen vanhoihin nimiin.

Vanhaa nimistöä päätettiin korjata siten, että tie-loppuiset nimet muutettiin katu-loppuisiksi: Topinojan-, Lukkarin-, Räimän-, Hamaron-, Prusin-, Maunu Tavastin-, Vareliuksen-, Paavali Juustenin-, Jaakko Finnon-, Browalliuksen-, Mennanderin-, Kreanderin- ja Tallgre-

nintiet muuttuivat kaduiksi.

Samalla kertaa nimettiin uusia katuja Röntämäkeen. **Ber-genheim** toimi Maarian kirkkoherrana vuodesta 1844 ja valittiin arkkipiispaksi 1850, **Ross** oli kirkkoherrana 1738–1744, **Ritz** konsistorin esimiehenä Ison vihan aikana sekä kirkkoherrana 1717–1721. **Hjelt** oli puolestaan kirkkoherrana 1860–1886 ja **Tammenlin** matematiikan professorina 1698–1717 ja myöhemmin Turun piispana 1728–1733.

Tillander sai lisäksi kujan ja Ross, Ritz, **Ingegerd**, Bergenheim ja **Tallgren** polkunsa, samoin kuin **Adolf Lindman** (Paattisten kappalainen 1859) ja **Arelin** (uuden pappilan rakennustöiden johtaja 1786–1791) ja **Fahlenius** (Turun piispa 1734–1746).

Arvoituksellisen Ingegerdin puisto

Vuonna 1975 toimikunta oli kokoonpanoltaan muutoin pysynyt samana, mutta tri Gardberg oli vaihtunut lisensiaatti **Christer Hummelstedtiin**, joka tällöin tuli mukaan nimiraatiin.

Toimikunnan pöytäkirjaan kirjattiin, että Turun Sanomissa oli 3.3.1975 julkaistu Junnilan artikkeli naisten nimien osuudesta Turun nimistössä.

Artikkeli alkaa toteamuksella, että sen jälkeen kun oli tiedostettu, että Turussa neitsytpolku johtaa tuota pikaa synnytyslaitokselle, heräsi kysymys: ”Mitä muuta kadut kertovat naisista?”

Kerrottuaan keskustan tyttäristä Junnilan artikkelissa todetaan, että ”Röntämäessä puolestaan vaikuttaa, ainakin kartalla, ruotsalaistytö Ingegerd ja hänen nimikkopuistonsa. Synty-tarinakin on varmuudella voitu jäljittää: Maarian kirkossa oli lattiassa kivilaatta, jossa 1600-luvulla oli vielä teksti ’Herran vuonna 1215 kuoli Ingegerd, muinoin Pietarin vaimo. Levätköön rauhassa!’ Myöhemmin tämä teksti on laatasta hävinnyt ja kulunut pois.”

Nimikkokatuja vain kuolleille

Samassa pöytäkirjassa todetaan kaupunginhallituksen lähettäneen lausunnolle aloitteen, että kaupunkineuvos **Urho Kulovaaran** kotikaupunginosaan Nummenmäelle nimettäisiin hänelle omistettu katu tai muu kohde. Edellä lainattu artikkeli päättyy kuitenkin toteamukseen: ”Yleinen käytäntö on, että nimikkokatuja jollekin yhteiskunnan tukipylvälle on annettu vasta tämän kuoleman jälkeen. Muistetaanhan suuria

taiteilijoitakin vasta, kun he eivät enää itse ole ylistyspuheita kuulemassa.”

Turussa tästä säännöstä ei juuri ole poikettu. Tunnustettu presidenttimme **Mauno Koivistokaan** ei ole kotikaupungissaan saanut vielä nimeään nimistöön. Joissakin muissa kaupungeissa ja eräissä maissa – kuten itänaapurissa – tätä ei ole noudatettu, mikä on johtanut kiusallisiin nimimuutoksiin.

Joskus on käytetty myös kiertotietä. Kun sodassa konkreettisesti ja sodan jälkeen henkisesti kolhittua veteraania **Adolf Ehrnroothia** haluttiin muistaa nimenomaan hänen vanhoilla päivillään, se tehtiin nimeämällä hänen Solgårdeniinsa johtava tie Kenraalintieksi.

Ei kiitos sponsorikilville

Turussa on noudatettu myös käytäntöä, että tulee olla poikkeuksellisen painavat perusteet, ennen kuin nimenvaihdos tulee kysymykseen.

Samoin Turussa on pidättäydytty olemassa olevien yritysten tai tuotemerkkien mukaisista nimistä. Tässä mielessä parhaillaan liikkeellä oleva tarjous yksityisen yrittäjän kustantamista katukilvistä, jos se saa kytkeä nimikilpiin ko. kadulla olevan yritysni-

men, on melko kyseenalainen, vaikka se osoiteinformaatiota jakaisikin. Esimerkkikilvissä näyttää ainakin siltä, että yrityksen logoon perustuva lisäke tulee helposti hallitsevaksi.

Toinen toteutusongelma saattaa muodostua, jos saman kadun varrella on useita tai kymmeniä yrityksiä. Pannan kylttiin kaikki, jolloin varsinainen nimi taatusti hukkuu, vai järjestetäänkö huutokauppa. Asia saattaa tulla Turusakin ajankohtaiseksi, mutta vielä ei toimikunta ole ottanut asiaan kantaa.

Suomeksi vai ruotsiksi?

Turussa oma ongelmansa on nimien kaksikielisyys. Joskus on vaikeuksia ratkaista, milloin vanhaa suomenkielistä nimeä käytettäessä se säilyy ruotsinkielisessä versiossa kääntämättömänä ja milloin se käännetään.

Perusajatuksena on ollut, että nimeä ei käännetä, mutta tästä on aikoinaan runsaasti poikettu kääntämällä ruotsinkielinen nimi suomenkieliseksi. Näitten osalla on ollut myös epäselvää, onko nimi ruotsin vallan aikana väentynyt alun perin suomalaisesta. Näitä ei koskaan pystytäkään selvittämään.

Perustavoite on edelleen

sama: vakiintuneen aseman saavuttanutta nimeä ei käännetä kumpaankaan suuntaan.

Käännettävien sanojen sanavalikoima on myös ongelmallinen. Usein on tilanne se, että suomen kielessä on useita synonyymeja, joita vastaa sama ruotsin sana. Toisinaan sanalla saattaa olla jommassakummassa kielessä erilainen sävy, joka estää sen käytön. Vieläkin tulee silloin tällöin korjattavaksi nimiä käännösvirheitten tai epä johdonmukaisuuksien vuoksi.

Raimo Narjus
rakennusneuvos

Rakennusneuvos Raimo Narjus on pitkäaikainen Turun nimistötoimikunnan jäsen.

Dmitri Ovchinnikov

muistoja Koroisista

Presidentin kukat

Koroisten tilan emäntä Sally Laine (1898–1977) kuten monet muutkin turkulaisnaiset otti innokkaasti osaa Lotta-järjestön toimintaan sen alkuvaiheista asti.

Vuonna 1922 perustettu Lotta Svärd kasvoi vuosien kymmenen loppuun mennessä Suomen suurimmaksi naisjärjestöksi, johon kuului noin 50000 jäsentä. Rauhan aikana lotat harrasivat monipuolista kulttuuri- ja kotitaloustoimintaa.

Naantalissa järjestettiin lottien ja suojeluskuntien valtakunnallinen tapaami-

nen vuonna 1927. Kultarannassa oli määrä tavata itse presidentinkin.

Sally osallistui kokoukseen ja otti mukaansa myös 5-vuotiaan tyttärensä, **Vapun**, sekä tämän ystävän, **Paaskunnan Eevan**. Tytöt tepastelivat aidonnäköisissä lottapuvuissa, jotka oli teetetty heille juhlan kunniaksi.

Pikkuiset lotat herättivät kokouspaikalla ihastusta, ja eräs johtava lotta ehdotti, että sievät pikkuneidot ojentaisivat kukat presidentille. Siitäkos tytöt parahtivat itkuun!

Ihmetteleville aikuisille selvisi vähitellen itkun syy.

Kaikkien tuntema maarialainen originelli, **Kirveen Antti**, oli nimittäin ilmoittanut olevansa Suomen presidentti ja koko maailman palomestari. Tytöt eivät halunneet ojentaa kukkia hyväntahtoiselle, mutta lasten arastelemalle Antille.

Pikkulotat saivat kuulla asian oikean laidan, ja niin presidentti **Lauri Kristian Relander** sai kukkansa.

Tytty Issakainen
Ulla Laineen kertoman mukaan
Lähteenä myös
Koroisten suku -kirja

www.lassila-tikanoja.fi

1 = 7

Yhdellä ajolla jopa 7 jätettä!
Vähennä päästöjä!

Kierrätysmateriaalien lajittelemisen onnistuu nyt entistä helpommin omalla kotipihallasi.

Ota käyttöön L&T:n uusi nelilokeroinen kierrätysmateriaaliastia. Astiassa on omat osastonsa paperille, keräyskartongille, lasille, pienmetalille, muoville, poltettavalle jätteelle ja paristoille.

Nelilokeroastian saat pihallesi hintaan 9,90 €/tyhjennyskerta

- Hinta sis. astiavuokran ja tyhjennyksen kahden-neljän viikon välein
- Myös muut tyhjennysvälit mahdollisia
- Hinta sis. alv 22 %

Ota yhteyttä asiakaspalveluumme p. 010 636 5656 tai lähetä yhteystietosi osoitteeseen turku.asiakaspalvelu@lassila-tikanoja.fi, otamme yhteyttä sinuun.

Lisätietoja osoitteesta www.nelilokero.fi

Puhelun hinta kiinteästä verkosta 8.21 snt/puh. +5.9 snt/min, matkapuhelimesta 29,13 snt/min. Jonotus maksullinen.

Tyhjennyksen hoitaa L&T:n uusi, nelilokeroinen jäteauto, joka kerää kaikkea seitsemää kierrätysmateriaalia omiin lokeroihinsa yhdellä käynnillä. Näin jätteenkuljetuksesta aiheutuva liikenne vähenee, jolloin myös päästöt supistuvat.

Myllärintalon kesä täynnä tapahtumia

Aurajoen opastuskeskus Myllärintalon kesäkausi on pyörähtänyt vauhdilla käyntiin ja tapahtumia riittää aina syyskuun loppuun saakka. Opastuskeskuksessa voi päivittäin käydä nauttimassa kahvia ja kotileivonnaisia, vuokraamassa kanootteja, ostamassa kalastuslupia ja tutustumassa näyttelyihin. Myllärintalolta saa kätevästi lunastettua itselleen Liedon Nautelankosken, Mynämäen Korvensuunkosken ja Turun Halistenkosken koskiluvan sekä Airiston ja Turun kaupungin yleiskalastusluvat.

Kesäkauden näyttelyssä pureudutaan ilmastomuutokseen ja kierrätykseen niin paikallisesti kuin laajemmastakin näkökulmasta. Yläkertaan levittäytyvät muun muassa Aurajokilaakson maisemat sekä muistojen Vehmassalmi.

Kesän ehdoton ykkösjuttu on melonta. Se on monipuolinen ja antoisa harrastus, jonka suosio kasvaa koko ajan. Ja miksipä ei, tarjoaahan Aurajoki siihen aivan loistavat mahdollisuudet. Yläjuoksun suunnassa ollaan keskellä kansallismaisemaa ja melontaretki kaupungille avaa oivallisia näköaloja tuttuihin jokirannan kohteisiin, kun tarkastelutaso vaihtuu rantakadulta veden äärelle.

Opastuskeskuksesta voi vuokrata kanoottin tunnin, parin tai vaikka koko päivän oma-toimiretkelle Aurajokilaaksoon.

Isompia yhteisiä retkiä on tulossa kesän aikana kolme, joista ensimmäisenä **Kevätmelonta** toukokuun lopussa, **lauantaina 23.5.** Tuolloin suunnataan ka-

nootit ja kajakit Halisista kohti Turun historiallista keskustaa. Koko perheen melontaretkellä on pituutta yhteensä noin 7 km ja mukaan voi lähteä ihan aloittelijakin.

Pitempi patkka Aurajokea otetaan haltuun kesäkuun puolivälin **Aurajokimelonassa, viikonloppuna 13.-14.6.** Tuolloin melotaan jo 18:n keran yläjuoksulta kohti Turkuja ja matkan varrella on luvassa niin kulttuurisia kuin kulinaristisiaakin nautintoja. Reitti on vuosien varrella kokenut jonkin verran muutoksia, tänä vuonna matkaan lähdetään Auran Kuuskoskelta ja retki päätetään Turkuun Halistenkoskelle. Pituutta retkelle kertyy noin 35 km.

Mikäli ei ole aikaisemmin jallallaan astunut kanoottiin, mutta hinku olisi kova, pääsee touhua kokeilemaan ilmaiseksi **Myllärintalon kesänavauksen** yhteydessä **keskiviikkona 27.5. klo**

17-19. Luvassa on myös muun muassa kalaherkkuja, lasten tehtävä- ja touhupolku pihassa sekä makeita alkukesän leivonnaisia kahviossa. Monikulttuurista väriä tapahtumaan tuo Halisten maahanmuuttaja-aktiivien kansainvälinen herkkutori.

Jos kesänavauksen jäljiltä jäi toinen jalka kanoottiin, kannattaa taitoja laajentaa inkkarimelonnan peruskursseilla. Kurssija järjestetään sekä kesä- että heinäkuussa ja yhden illan mittaisen kurssin aikana osallistujat saavat tuhdin tietopaketin retkimelonnan käytännöistä. Opettajana kurssilla toimii melontapop Nisse Vuorinen.

Melontakauden päättää muinaistulien yönä **la 29.8.** Liedon Vanhalinnan valloittava **Linnanvuoren Yömelonta.** Syyskuussa Turun päivänä 20.9. opastuskeskuksen valtaavat Aurajoki-festivaalit.

Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo on avoinna 30.9. asti ti-su klo 10-18. Lisätietoja melontaretkistä, -kursseista ja tapahtumista spostilla info@aurajoki.net tai osoitteesta www.aurajoki.net sekä numerosta (02) 2623 441. Melontareissun voi maksaa myös liikuntaseteleillä. Tervetuloa Aurajoelle!

Elina Vesanen

MONIPUOLINEN LAATUVALIKOIMA

PIKKUHERKUISTA REILUIHIN RUOKA-ANNOKSIIN!

- VEIKKAUS
- OLUTTA MUKAAN JOKA PÄIVÄ
- MYÖS KALASTUSLUVAT MEILTÄ!

TERVETULOA!

Aukioloajat: ma-pe 8-21, la 10-21, su 11-21

GRILLI JA ELINTARVIKEKIOSKI
HALISTUPA
Emmauksenkatu 1, p. (02) 253 9564

www.sarokas.fi

SAROKAS

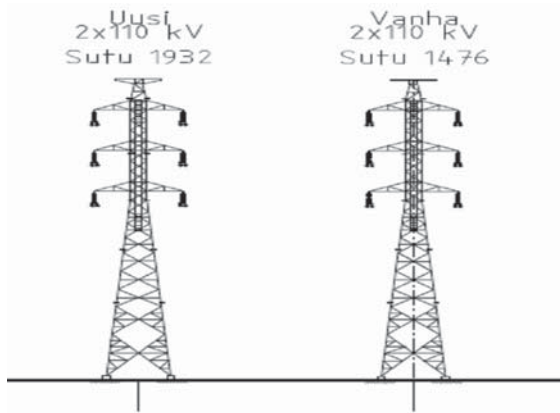
NYT PIHALLE JA TERASSILLE!

Taito • Palvelu • Asiantuntemus

Polttolaitoksenkatu 17, Turku. Puh. (02) 275 2050. Ark. 8-18, la 9-14.

Lieto–Koroinen 110 kV kaksoisjohdon rakentaminen

Fingrid Oyj rakentaa Liedon ja Koroisten sähköasemien välille lisää sähkönsiirtokapasiteettia syöttämään Turun seudun kasvavaa sähköntarvetta. Sähkö siirretään Turkuun ja sen ympäristön alueille pääosin Liedon sähköaseman kautta. Alueen nykyinen sähkönkulutus ja ennustettu kulutuksen kasvu aiheuttaa sen, että nykyisen 110 kV verkon siirtokyky ei ole riittävä. Verkkoa on kehitettävä ja verkon siirtokykyä on kasvatettava rakentamalla uutta siirtokapasiteettia Liedosta Turkuun. Pitkällä aikavälillä Turun seudun sähkönkulutuksen on ennustettu kasvavan 1,0–2,0 %/a. Alueella on suunnitteilla myös kaukolämmön ja sähköntuotannon ratkaisuja ja lisäksi siirtymistä maakaasun käyttöön suunnitellaan. Turun verkon kehittämisessä on huomioitu myös mahdollinen Ahvenanmaalle suuntautuva tasasähköyhteys.

toja. Alueen maanomistajille tullaan tiedottamaan rakentamisen aloittamisesta kirjeitse. Voimajohtotyöstä on pidetty lakisäätökuu-

lemiskokoukset Turussa ja Liedossa 23.2.2009.

Ritva Hauvonen
projektipäällikkö

Nykyinen ja uusi voimajohdot linjat sijoittuu nykyiseen lunastettuun johtokäytävään 80-luvulla rakennetun 110 kV voimajohdon rinnalle Liedon, Kaarinan ja Turun alueille. Pääosin johtokadulla tulee olemaan kaksi vapaasti seisovaa ristikkopylvästä rinnakkain, kuva tulevasesta johtokadusta. Ympäristönäköt on otettu huomioon johdon suunnittelussa.

Verkon rakentaminen alkaa syksyllä 2009 ja voimajohto valmistuu joulukuussa 2010. Rakennettavan johdon pituus on noin 13 km. Rakentaminen pyritään toteuttamaan perustusten ja pylväiden osalta pääosin talven 2009–2010 aikana. Talvirakentaminen vähentää maanomistajille rakentamisesta aiheutuvia hait-

TURUN KRISTILLINEN OPISTO

Oikeustiede-linja 24.8.2009–29.4.2010
Yleinen teologia -linja 24.8.2009–29.4.2010
Psykologia ja kasvatustiede -linja 24.8.2009–29.4.2010
Kielet ja viestintä -linja 24.8.2009–29.4.2010
Perusopetus 17.8.2009–28.5.2010
Lisäopetus (10-luokka ja kielitukikymppi) 17.8.2009–28.5.2010
Viittomakieli ja visuaalinen kommunikointi -linja 24.8.2009–18.12.2009
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan ammattitutkinto 2.11.2009–31.10.2010
Web designer -koulutus ja audiovisuaalisen viestinnän ammattitutkinto 18.9.2009–17.12.2010
Suntion ammattitutkinto Alkaa alkuvuonna 2010
Suomen kielen alkeis- ja jatkokursseja maahanmuuttajille 17.8.2009–28.5.2010

Kesälukioon Oxfordiin ja Turkuun!

Kurssimuotoinen kesälukio 13.–24.7.2009
Kielituki-kesälukio 13.–23.7.2009
Englantia Oxfordissa -kesälukio 27.7.–6.8.2009

Turun kristillinen opisto • Lustokatu 7, 20380 Turku
 puh. (02) 412 3500 • info.tko@tk-opisto.fi • www.tk-opisto.fi

ÖLJYLÄMMITTÄJÄ! TEE EKOTEKO!

Vaihda vanha öljykattila uuteen, huippuhyötysuhteella toimivaan taloudelliseen Jäspi-keskuslämmityskattilaan.

Jäspi Eco 17 Lux:n hyötysuhde on yli 90 %. Jäspi Eco 17 Lux kestävä vuosikymmeniä, säästää arvokasta öljyä, minimoi päästöt ja toimii turvallisesti. Jäspi Biotriplex Hybridikattilan energialähteinä ovat öljy/kaasu/pelletti sekä puu ja sähkö. Hybridikattilaan voidaan liittää myös aurinkolämmitys tai ilma-vesilämpöpumppu.

1960-1980 -luku

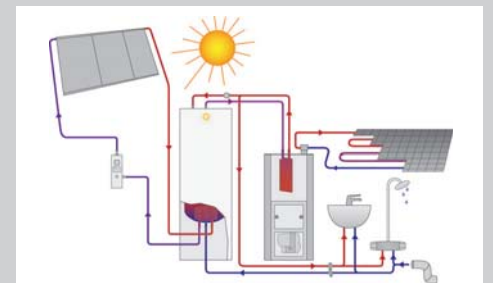

2000-luku

Tai täydennä uudehkoa öljylämmityssysteemiä aurinkojärjestelmällä ja säästä öljyä!

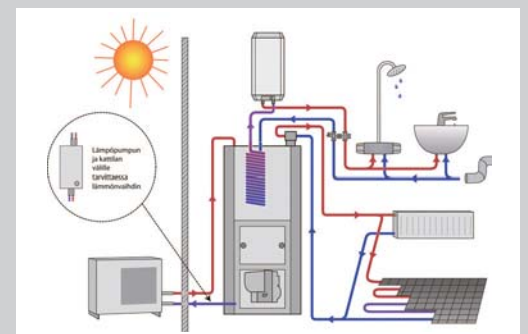

Vanhan tai uuden öljykattilan rinnalle kannattaa hankkia edullinen Jäspi Solar 300 Economy Pak -aurinkolämmitysjärjestelmä. Se on tarkoitettu tehokkaaseen aurinkolämmön hyödyntämiseen mahdollisimman yksinkertaisesti ja edullisesti. Varaajan säiliön materiaali on haponkestävä teräs ja tilavuus 290 litraa. Economy liitetään sarjaan öljykattilan kanssa. Systeemiin sisältyy aurinkoautomaattikka ja katolle 3 keräintä.

Tai täydennä lämmitysjärjestelmääsi uudella, varmatoimisella JÄMÄ Moon 10 ilma-vesilämpöpumpulla!

Uusi pohjoismaisiin olosuhteisiin suunniteltu JÄMÄ Moon 10 ilma-vesilämpöpumppu tarjoaa mahdollisuuden kiinteistön ja käyttöveden kustannustehokkaaseen lämmitykseen. JÄMÄ Moon 10 soveltuu käytettäväksi vesikiertoisten lämmitysjärjestelmien pientaloissa, niin uudis- kuin saneerauskohteissakin. Laite sopii erinomaisesti lämpöpumppuja varten suunnitellun Jäspi Hybridivaraajan yhteyteen. Soveltuu myös liitettäväksi suoraan esim. öljykattilan rinnalle.

Hyödynnä nyt korotettu kotitalousvähennys jopa 6000 €/talous. Kysy myös kuntien myöntämää energia-avustusta.

JÄSPI

Lisää JÄSPI- ja JÄMÄ-tuotteita
 löydät netistä osoitteesta
www.kaukora.fi

JÄMÄ

Kaukora Oy • Tuotekatu 11 • PL 21 • 20201 Raisio • Puh. (02) 4374 600 • kaukora@kaukora.fi

LyhennysJoustolla muutat lainasi maksuerää

Kun asuntolainassasi on LyhennysJousto, taloutesi pysyy helpommin tasapainossa. Verkkopankin kautta käyt itse muuttamassa lainasi maksuerää. LyhennysJouston määrä voi yleensä olla korkeintaan 10% lainasi määrästä. Lisätietoja saat konttoristamme tai soittamalla 0200 3000 (pvm/mpm) ma–pe 8–20.

Teemme sen mahdolliseksi

Nordea

nordea.fi

Maarian altaan ulkoilureitin suunnittelussa kuunnellaan asukkaita

Maarian altaan ympäristö ja sen itäpuolen metsät ovat tärkeä virkistysalue niin Turun kuin Liedonkin asukkaille. Aluetta pyritään nyt kehittämään entistä toimivammaksi ulkoilukohteeksi. Suunnittelun pohjaksi ideoita on kerätty alueen asukailta, käyttäjiltä ja maanomistajilta.

Turun kaupungin maisema-arkkitehti **Tuuli Vesanto** kertoo, että loppuvuonna 2008 järjestetystä viidestä toista työpajasta saatiin paljon arvokasta tietoa alueen nykyisistä käyttötavoista sekä toiveista tulevan reitistön suhteen. Tietoa ja ideoita kerättiin myös kyselyllä,

johon sai vastata netissä ja yleisötilaisuuksissa.

Työpajoihin osallistui monia kiinnostuneita tahoja. Maarian altaan aluetta käyttävät muun muassa retkeilijät, suunnistajat, sienestäjät ja hiihtäjät. Ratsastajat ovat myös merkittävä ryhmä, ja ratsukoiden ja muiden ulkoilijoiden turvallinen yhteiselo nousikin yhdeksi alateemoista. Asukkailla ja käyttäjiltä saatiin tietoa erityisen kauniista paikoista ja jo olemassa olevista reiteistä. Ideoita kuultiin nuotiopaikoista, laavuista ja näkötorneista.

Lennokkaimpia suunnitelmia taidettiin saada esi-

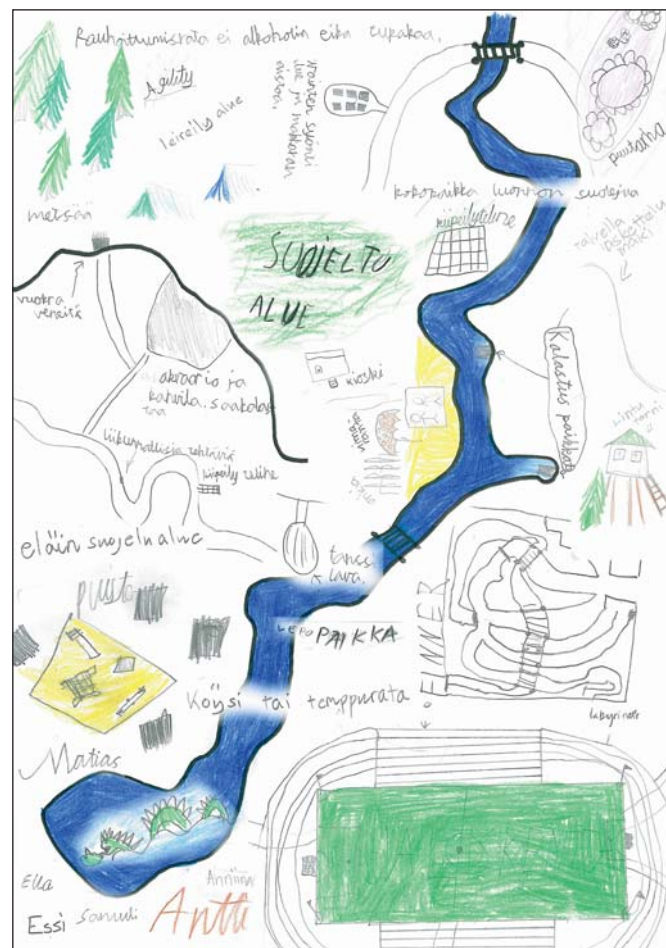
ja alakoululaisten pajoissa, joissa ideoitiin piirtämällä Maarian altaan ympäristöä, Maarian uimapaikkaa ja alueen kyltitystä. Uimapaikkalle toivottiin realistisesti esimerkiksi vessoja, suihkuja ja roskiksia ja hieman luovemmin vaikkapa köysiratoja, labyrinthteja ja akvaarioita. Hyviä ideoita olivat varmasti myös veneiden vuokraus, liukumäki, lintutorni ja majat.

– Vaikka kaikkia toiveita onkin mahdotonta toteuttaa, pajat olivat tärkeitä ja välittivät toiveita, joiden toteuttamisesta monille on iloa, Tuuli Vesanto koros-

taa. Turun AMK:n kestävän kehityksen opiskelijat olivat mukana työpajoissa, ja koostivat kerätyn tiedon pohjalta karttapohjaisia ja kirjallisia esityksiä. – Oli tärkeää, että asukkaita kuultiin jo ennen varsinaisen suunnittelutyön alkamista. Muilla keinoinhan tällaista tietoa ei olisi edes saatu, Vesanto huomauttaa.

Kyselyn ja työpajojen tuloksista on tarkoitus pitää palautetilaisuus asukkaille vielä kevään aikana.

Virpi Lummevuo

Esikoululaiset ja kolmasluokkalaisten ideat Maarian altaan ulkoilureitistä piirtämällä.

Suojaa pesämunasi!

Joustamme taloutesi mukaan.
Sijoittaminen kannattaa – meidän kauttamme hankit edullisesti kodin, josta saat aina rahasi takaisin.

ELÄMÄSI KOKOISIA KOTEJA. **vaso**
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy

Rauhankatu 4, Turku • puh. 2747 000 • www.vaso.fi

Maarian Allas ry, se on nyt toteutunut!

Työryhmä on 18.3.2009 rekisteröity yhdistykseksi. Tämä antaa meille mahdollisuudet toimia oikeushenkilönä, vastuullisena tahona erilaisten suunnitelmien toteuttamisessa. Lähdimmekin heti anomaan EU-hanketukea rakentaaksemme laiturin ns. Äkölän krottiin altaan länsirannalle sekä saadaksemme 8–10 hengen veneen laiturin kylkeen. Tahdottavasti hankkeemme hyväksytään ja me turkulaiset pääsemme jo loppukesällä nauttimaan yhteisistä veneretkistä, ihailemaan Maarian altaan rantojen huikaisevan kaunista luontoa vesiltä käsin. Tarkoituksemme on tehdä laiturin sekä vieressä olevan ”ei-mihinkään-päättävän” Myllyojan sillan seutu tapahtuma- ja kokoontumispaikaksi monenlaisille luonnon-, kulttuurin ja liikunnan harrastajille. Alueen eteläpuolella on Maarian Mahdin urheilutalo ja pohjoispuolella sijaitsevaan vanhaan Paimalan kouluun on suunniteilla kahvila. Sillan länsipuolen peltä on useasti käytetty

suunnistajien kokoontumispaikkana. Alue on siis entuudestaan tuttua seutua jo monille.

Maarian Allas ry:n ensimmäinen julkinen esiintyminen ja esittäytyminen tänä keväänä tapahtuu Maarianpäivänä 24. toukokuuta Jäkärlän koulukeskuksessa klo 15-17.

Alkukesällä haluamme myös kutsua alueen asukkaita ja muita kiinnostuneita turkulaisia siivous- sekä tutustumistalkoisiin tulevan laiturin alueelle.

Elokuun loppupuoliskolla aiomme pitää suuren yleisötapahtuman. Tilaisuus alkaa Maarian Mahdin urheilutalolta opastetulla kävelyllä Äkölän krottiin, Myllyojan sillalle ja siitä altaan itäpuolelle. Maisema- ja ulkoilu- osuuden jälkeen keräännytään Maarian Mahdin majalle, jossa juodaan kahvit sekä kuullaan asiantuntijoita mm. osayleiskaavan sekä ympäristön tilasta (kasvillisuuden, vedentutkimuksen, kalastuksen ja linnuston kannalta) että myös alueen virkistys-, liikunta- ja kulttuurillisista mahdollisuuksista. Tarkoituk-

semme on saada mukaan kaupungin asiantuntijavirkailijoita ja korkeita päättäjiä, Mustosen arkkitehtitoimiston edustaja, kaikkien valtuustoryhmien edustajat, AMK:n opinnäytetyön tekijä (alueen virkistyskäyttämähallisuus!) sekä runsain joukoin alueen asukkaita ja muita turkulaisia. Viime vuoden saman tapainen tilaisuus keräsi runsaat sata kiinnostunutta henkilöä eri puolilta Turkua.

Esittäydymme myös Mahdollisuuksien Torilla Turun kävelykadulla 12. syyskuuta.

Maarian allas ja sen ympäristö aina Paattista myöten ovat tuhansien mahdollisuuksien aluetta. Seutua koskevaa perimätietoa, kertomuksia, muistoja ja valokuvia voi lähettää allekirjoittaneelle. Tervetuloa tilaisuuksiin ja toimintaan, sp-osoitteesi lähettämällä saat tietoa tapahtumista.

Päivi Eskola
paivie@nic.fi
paivies@gmail.com (valokuvat yms isot tiedostot)

Jäseneksi voivat liittyä Maarian altaan ja sen ympäristön asioista kiinnostuneet henkilöt ja yhdistykset. Liittymismaksu 10 €, jäsenmaksu vuodelle 2009 10 €. Tilinro: 571066-220338.

Kohtaan ”Viesti maksun saajalle” kirjoita: liittymismaksu / jäsenmaksu sekä nimesi ja osoitteesi ja sp-osoite.

Koe autonpesun helppous

Nyt voit maksaa kätevästi kännykällä

käteisellä tai luottokortilla. Pesu on avoinna 24 h - joten pese silloin kun sinulle parhaiten sopii!

Wash&Drive
Puhtaasti paras!

St1 Halinen Gregorius IX:n tie 12, Turku, puh. 044 056 7183

www.st1.fi

Ei paha energiayhtiö

Turun KOTIPESULA
Mattojen ja kodintekstiilien palvelupesula
Ruunikokatu 3
Orikedon postin vieressä
Puh. (02) 238 7799
www.turun Kotipesula.fi
kari.karpelin@turunkotipesula.fi

- Nopeasti
- Edullisesti
- Vaivattomasti

Plyysi- ja käytävämatot laakavesipesuna

Hei, tässä mahdollisuus vaikuttaa Maarian altaan seudun tulevaisuuteen!

Aurajokisäätiö toteuttaa yhteistyössä Maarian Allas ry:n kanssa kyselyn kaikille Maarian altaasta ja ympäristöstä kiinnostuneille. Tavoitteena on kerätä ja koota laajasti asukkaiden, toimijoiden ja alueen käyttäjien ajatuksia ja toiveita kotiseudun kehittämisestä. Kyselyn tulokset julkaistaan syksyllä 2009. Vastaukset palautetaan nimettöminä, ja kootaan yhteen täysin luottamuksellisesti. Kiitoksena osallistumisesta arvotaan kolme Markku Lappalaisen *Aurajokilaakso – elävä kansallismaisema* -teosta. Mikäli haluatte osallistua arvontaan, täyttäkää sivun alareunassa oleva arvontalipuke ja palauttakaa se irrallisena kyselyn yhteydessä. Kyselyn voi palauttaa Maarianpäivän juhlaan 24.5. Jäkärlän koulukeskuksessa tai 31.5.2009 mennessä keräilylaatikoihin osoitteissa:
 - Maarian ja Nummen kirjastot
 - Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo, Valkkimyllynkuja 2, Halistenkoski
 - täyttämällä kaavakkeen netissä osoitteessa www.aurajoki.net.

Lisätietoja: Aurajokisäätiö, puh (02) 2623 442, sposti aurajokisaatio@aurajoki.net. Maarian Allas -hankkeeseen on haettu rahoitusta Leader-ohjelmasta Varsin Hyvä ry:n kautta.

Jokainen vastaus, ajatus ja toive on tärkeä: toivottavasti teillä on siis hetki aikaa pohtia kotiseutunne tulevaisuutta ja vaikuttaa sen kehitykseen.

Kiitos ajastanne!

VASTAAJAN TAUSTATIEDOT

- Asuinalueeni on**
☐ Yli-Maaria
☐ Jäkärlä
☐ Maaria/Paimala
☐ Metsämäki/Oriketo
☐ Halinen/Räntämäki
☐ Paattinen
☐ Muu, mikä _____

- Olen**
☐ mies
☐ nainen

- Olen asunut alueella**
☐ Alle 2 vuotta
☐ 2-10 vuotta
☐ 11-20 vuotta
☐ 21-30 vuotta
☐ yli 30 vuotta

- Kuulun ikäryhmään**
☐ alle 18 vuotta
☐ 18-25 vuotta
☐ 26-40 vuotta
☐ 41-65 vuotta
☐ 66-76 vuotta
☐ yli 76 vuotta

Talouteeni kuuluu aikuisia _____ hlöä, alle 18-vuotiaita _____ hlöä

Minkä kouluarvosanan antaisin Maarian altaalle ja sitä ympäröivälle seudulle asteikolla 4–10
 _____ asuinympäristönä
 _____ virkistysympäristönä

Mielestäni tiedonkulku alueen kehittämisestä (esim. kaavoitus, vedenkäyttö) on
☐ hyvää
☐ keskinkertaista
☐ heikkoa
☐ en osaa sanoa

Mielestäni tiedonsaanti alueen tapahtumista ja virkistyskäytöstä on
☐ hyvää
☐ keskinkertaista
☐ heikkoa
☐ en osaa sanoa

Miten tiedonkulkua voisi parantaa/kehittää?

Mielipiteeni seuraavista asioista Maarian altaan alueella (ympyröikää sopivin vaihtoehto) (0= en osaa arvioida, 1= huono, 2= melko huono, 3= keskitasoa, 4= melko hyvä, 5= hyvä)						
Ympäristön viihtyisyys	0	1	2	3	4	5
Yleinen turvallisuus	0	1	2	3	4	5
Tiet ja liikenneturvallisuus	0	1	2	3	4	5
Ilmapiiri ja yhteishenki	0	1	2	3	4	5
Alueen mielenkiintoisuus/monipuolisuus	0	1	2	3	4	5
Harrastus- ja virkistysmahdollisuudet	0	1	2	3	4	5
Osallistumismahdollisuudet asuinyhteisön toimintaan	0	1	2	3	4	5

Jos annoitte joillekin edellä mainituista asioista arvosanaksi 1 tai 2, niin kertokaa omin sanoin miksi ja mitä mielestänne olisi mahdollista tehdä asian parantamiseksi.

Muita kehittämisehdotuksia ja ideoita

Seuraaviin asioihin tulisi mielestäni panostaa eniten Maarian altaan alueella (merkitse kolme)

- ☐
- Turvata/parantaa yleispalveluja
-
- ☐
- Parantaa tai lisätä hyvinvointi- ja hoivapalveluja
-
- ☐
- Vaalia paikallisia perinteitä ja kulttuurihistoriaa
-
- ☐
- Suojella elinympäristöä tuleville sukupolville
-
- ☐
- Lisätä tapahtumia, esim. liikunta- ja kulttuuritoimintaa
-
- ☐
- Lisätä asukkaiden osallistumismahdollisuuksia
-
- ☐
- Parantaa ympäristön viihtyisyyttä
-
- ☐
- Kehittää yhdyskuntatekniikkaa (tiet, valaistus, vesihuolto, sähkö, viemäröinti, tietoliikenneyhteydet)
-
- ☐
- Rakentaa asuntoja / saada uusia asukkaita alueelle
-
- ☐
- Panostaa elinkeinotoimintaan
-
- ☐
- Kehittää matkailua
-
- ☐
- Parantaa asukkaiden yhteishenkeä
-
- ☐
- Jokin muu, mikä?

Toivoisin Maarian altaan alueelle järjestettävän seuraavaa vapaa-ajan toimintaa

- ☐
- Tiedotus- ja keskusteluiltoja
-
- ☐
- Luontoretkeilyä (esim. lintu- ja kasviretkiä, sieni- ja marjaretkiä)
-
- ☐
- Kulttuuritapahtumia (esim. luentoja, kirjallisuuspiirejä)
-
- ☐
- Huvitilaisuuksia (esim. markkinoita, lastentapahtumia)
-
- ☐
- Lisätä tapahtumia, esim. liikunta- ja kulttuuritoimintaa
-
- ☐
- Muuta, mitä _____

Lopuksi vielä vapaata tilaa kommenteille, mielipiteille ja ajatuksille Maarian altaan ja sen ympäristöalueen kehittämiseksi ja asukkaiden viihtyvyyden parantamiseksi. Tähän tilaan voi myös tarvittaessa jatkaa kyselyvastauksia:

Hyvää alkavaa kesää!
 Aurajokisäätiö
 Maarian Allas ry

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto:
 Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LEIKKAA IRTI JA PALAUTA ERIKSEEN:

- Osallistun *Aurajokilaakso – elävä kansallismaisema* -kirjan arvontaan
 Nimi: _____
 Osoite: _____
 Puhelinnumero: _____
 Sähköposti: _____
☐ olen kiinnostunut Maarian Allas ry:n toiminnasta ja haluaisin siitä lisätietoa
☐ olen kiinnostunut Aurajokisäätiön toiminnasta ja haluaisin siitä lisätietoa

TPK uusi sähkösopimuksen edulliseksi

Turun Pientalojen Keskusjärjestö, joka on Halisten omakotiyhdistyksen ja Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistyksen kattojärjestö, on tehnyt sähkösopimuksesta puitesopimuksen Turku Energian kanssa aikavälille 2009–2012. Hinnoittelu muuttuu aikaisempaan sopimukseen verrattuna. Yleissähkön hinta laskee 10,14 % ja yösähkön hinta laskee 6,47 %. Yleissähkön hinta uudessa sopimuksessa 4,98 c/ KWh, kun hinta aikaisemmassa sopimuksessa oli 5,60 c/KWh. Perusmaksu on 2,34 €/kk. Perusmaksu yösähkön osalta 3,15 €/kk. Päiväsähkön hinta on 5,50 c/KWh ja yösähkön 4,80 c/KWh. Hinnat ovat voimassa 1.6.2009 –1.6.2011 välisen ajan. Aikavälille 1.6.2011–31.5.2012 on käytettävissä optio, jolloin hinnat ovat seuraavat: perusmaksut säilyvät samoina, mutta yleissähkö nousee 5,20 c/KWh ja yösähkö päiväenergian osalta 5,70 c/KWh ja yöenergian osalta 5,07 c/KWh.

Optiota ei tarvitse käyttää, jolloin sähkösopimuksen voi tehdä toisen toimittajan kanssa. Puitesopimus on tehty Halisten omakotiyhdistyksen ja Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistyksen jäsenille, ja vain jäsenet voivat liittyä sähkösopimukseen. Kotitaloudet, joilla on voimassaoleva sopimus Turku Energian kanssa saavat Turku Energian toimittaman liittymissopimuksen postitse allekirjoitettavaksi. **Sähkösopimukseen ei voi liittyä 15.5.2009 jälkeen.** Poikkeuksen tekevät Halisten omakotiyhdistyksen tai Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistyksen toimialueelle uuden talon rakentaneet tai sellaisen kiinteistön ostaneet, jolla on voimassaoleva sähkösopimus Turku Energian kanssa.

Huom! Sähkösopimusta ei voi keskeyttää 2-vuotisen sopimuskauden aikana, koska sopimus on määräaikainen. Sähkösopimukseen liittymisen

edellytyksenä on yhdistyksen jäsenmaksun maksaminen 15.5.2009 mennessä.

Terveisin Halisten omakotiyhdistyksen hallitus ja Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistyksen johtokunta

Vuoden 2009 Halisten omakotiyhdistyksen jäsenmaksu
Määrä: 7,00 euroa
Tilinro: Liedon Sp 430918-2808

Vuoden 2009 Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistys ry:n jäsenmaksu
Määrä: 10 euroa
Tilinro: Liedon Osuuspankki 471330-21446

Mainitse maksaussasi nimesi ja osoitteesi selkeästi jäsenkorttien toimittamiseksi!

Tervetuloa katsastukseen

Palvelemme joustavasti ja monipuolisesti kaikissa ajoneuvojen katsastus-, rekisteröinti- ja vakuutusasioissa.

Katsastus
 Oriketo
 Vanha tampereentie 205
 ma 8 - 18
 ti - pe 8 - 17
 la 9 - 13
 p. 075 323 2540

TASARAKENNUS OY
 KAIPAAKO PIHASI KUNNOSTUSTA?
 ONKO LAATOITUKSET TEHTY?
 ENTÄ MIKÄ ON PUTKIESI KUNTO?
 LUE LISÄÄ...
WWW.TASARAKENNUS.FI

Saviastioiden uniikit muodot syntyivät käsin dreijaamalla.

Saviteollisuutta Aurajoen rannoilla

Savesta saadaan kestäviä rakennuksia, vaikka sille onkin vaikeaa rakentaa. Joidenkin tietojen mukaan kaikkein vanhimmat säilyneet rakennukset ovat rakennettu savitiilistä. Sama koskee ilmeisesti myös astiastoa ja koriste-esineitä. Niistä vanhimmat lievävät savikeramiikkaa. Onko sitten tämä savelle rakentamisen vaikeus vaikuttanut siihen, että Turun kaupunki siirrettiin Koroisista lähemmäs Aurajoen suuta, jäänee arvailujen varaan.

Savi on kuitenkin ollut merkityksellistä Turun synnylle. Asiaan perehtynyt professo-

ri **Juhani Rinne** katsoi tutkimuksissaan, että nimenomaan kirkko ja siihen liittyvät toiminnot loivat perustan Turun kaupungin synnylle. Kirkko taas rakensi alueelle suuria arvotarkennuksia, esimerkiksi tuomiokirkon ja luostarin. Näihin tarvittiin tiiliä. Esimerkiksi Tuomiokirkon sisäarakenteissa on paljon tiiliä. Tiilien raaka-aineena käytetty savi saatiin eri puolilta Aurajoen rantoja ja myös kauempaa. Kirkko olikin vahvasti mukana Turun tiiliteollisuuden vahaisissa vaiheissa. Muutenhan kaupunki oli Linnaa lukuun ottamatta hyvin puutalovaltainen.

Kattaus Okki Laineen astiastoa.

Kupittaaan Saven taide-esineitä.

Teollistumisen alku tiilitehtaissa

Piispa Hemmingin aikaan kirkko hankki omistukseensa Kairisten tilan vuonna 1345 ja aloitti siellä tiilien valmistuksen monumenttirakennustensa tarpeisiin. Kairisten tilan historiaa tuntevan **Yrjö Leppäsen** mukaan tila sijaitsi Aurajoen rannassa, Koroisten niemen vastakkaisella puolella, alueella, jossa nykyisin on mm. Caribian kylpylähotelli.

Uskopuhdistuksen aikaan 1500-luvulla Kairisten tilan hallinta siirtyi kaupungille. Samalla myös tiilien valmistus ”keskeytyi” tilalla noin 200 vuodeksi.

Kirkolla on ollut silloin useita tiilien valmistuspaikkoja. Yksi tällainen lieene ollut nykyinen T-sairaalan alue Kupittaaan ja Itäharjun rajalla tai sen lähialueella. Rinteen mukaan Kupittaaalla sijaitsi 1550-luvulla kirkon isännöitsijän virkatalo. Alueella on ollut sekä santaa, savea että tiiliteollisuutta ”ylimuistoista” ajoista Rinteen sanoin ilmaistuna.

Isovihan loppuvaiheessa vuonna 1720 yleinen hallintovalta lähetti kiertokirjeen maaherroille, jossa kehoitettiin suosimaan tiilitehtaiden rakentamista. Perusteena kirjeeseen oli se, että puutalovaltaisissa kaupungeissa tulipalot olivat hyvin yleisiä. Tiilirakennusten paloturvallisuus olisi ollut selvästi parempi. Turussa päästiin asiassa toimenpiteisiin 1750-luvulla. Kaupungin hallussa olleelle Kairisten tilalle Aurajoen rantaan perustettiin 8.11.1755 Kairisten tiilitehdas. Samana päivinä perustettiin vielä Kupittaaan Alinen tiilitehdas. Näiden lisäksi perustettiin alueelle vielä kolmas tiilitehdas, Kupittaaan Ylinen 9.3.1763. Kairisten tiilitehdas

lopetti toimintansa 1800-luvun alkupuolella. Rinne olettaa, että Kupittaaan Alisen ja Ylinen tiilitehtaat yhdistettiin varsin pian. Tehtaat toimivat myöhemmin Kupittaaan Saviteollisuus Oy:n nimellä. Tehdas valmisti muuritiiliä, kattotiiliä, salaojaputkia ja keramiikkaa. Ilmeisesti kirkon tiilien valmistus oli tapahtunut samoilla alueilla.

Saven käytön kukoistuskauti

Suomen itsenäistymisen jälkeisinä vuosina saviteollisuus siirtyi uuteen vaiheeseen Kupittaaan Savi Oy:n perustamisen myötä vuonna 1921. Yhtiö jatkoi edeltäjänsä perinteitä hankkimalla sen tuotantolaitokset. Uuden yhtiön myötä tuotanto sekä kasvoi, monipuolistui, että tehostui merkittävästi aina sodan jälkeiseen aikaan, 1940-luvulle saakka.

Keramiikkatuotteiden osalta merkittävää kehitystä tapahtui vielä 1950-luvullakin. Vähitellen kuitenkin tullessa 1960-luvulle uudistamis- ja kehittämismahdollisuudet hiipuivat osaksi siksi, että uudet materiaalit korvasivat monin osin saven rakennusmateriaalien raaka-aineena.

Savikeramiikan ja erikoistuotteiden tuotantokseen eivät pelastaneet yhtiötä, joka ajautui konkurssiin 1969. Pysyvimmat jäljet yhtiöstä löytyvät vanhojen keramiikkaesineiden joukosta ja katujen ja kujien nimistöstä Nummenmäen ja Itäharjun kaupunginosissa.

Tehtaan alueella on nykyisin T-sairaala, jota parhaillaan laajennetaan. Tehtaan saven nostosta on merkkejä siellä täällä mm. Halisten ja Koroisten pelloilla. Saven kuljetusta varten rakennetusta radasta ja siihen liittyvästä Aurajoen ylittävästä sillasta näkyvin muistomerkki

on joen työväällä oleva graffitein koristettu betonipilari.

Kupittaaan Savi kehitti savenkäyttöä

Kupittaaan Savi Oy perustettiin 29.6.1921. Sen perustivat helsinkiläiset liikemiehet **Abel Häyrinen** ja **Gregori Simola** sekä varatuomari **Lauri Sivenius**. Yhtiön toimitusjohtajaksi kutsuttiin jo perustamisvuonna **Kaarlo Koponen**, jolla oli pitkäaikainen kokemus rakennusaineteollisuudesta. Koponen oli syntynyt Leppävirralla vuonna 1887. Yhtiön laajentuessa Koponen hankki osake-enemmistön vuonna 1932 säilyttäen toimitusjohtajuuden. Hänen viisi poikaansa **Olavi**, **Kalevi**, **Kalervo**, **Paavo**, ja **Jaakko** työskentelivät kaikki tehtaan yhtiössä vaihtelevia aikoja. Kaarlo Koponen kuoli vuonna 1946. Toimitusjohtajana jatkoi Olavi Koponen vuoteen 1958. Häntä seurasi Kalervo Koponen, joka oli toimitusjohtajana ilmeisesti yhtiön loppuun saakka.

Ensi toimenpiteinä yhtiö hankki omistukseensa edeltäjänsä Kupittaaan Saviteollisuus Oy:n tehdaskiinteistöt koneistoineen. Tehdasrakennuksia oli silloin kolme: kattotiili-, muuritiili- ja keramiikkatehdas. Niiden yhteinen tilavuus oli 16 900 m³. Ensimmäisenä toimintavuotena koristekeramiikka oli rahamääräisesti puolet tuotannosta. Määrällisesti salaojaputkien tuotanto oli selvästi suurinta.

Aluksi yhtiö pyrki tehostamaan katto- ja muuritiilien tuotantoa. Ensiksi koneistojen käyttövoimaksi vaihdettiin sähköhöyryn sijasta. Kuivausprosessi tehostettiin merkittävästi, kun vuonna 1923 otettiin käyttöön uusi kuivaamo, jonka käytti hyväksi polttouunien savukaasujen hukkalämpöä. Muutos mahdollisti tiilituotannon kokovuotuisen tuotannon ensimmäisenä Suomessa. Siihenastisena käytäntönä oli ollut kuivata tiilet ulkoilmassa. Uuden tekniikan myötä poistui tuotannon pulonkaura. Näin voitiin laajentaa myös muita osastoja.

Saven hankinnan ensimmäisiä tehostamistoimenpiteitä rakennettiin lähellä sijainneilla savikuopille kapearaiteinen rata. Aluksi hevoset vetivät rataa pitkin kulkevia vaunuja. Aikaisemmin savi oli kuljetettu tehtaille hevoskärryillä. Hevoset korvattiin pian 7,5 tonnin Deutz MLH332 kaivoskäyttöön suunnitellulla dieselmoottoriveturilla, jossa oli tehoa noin 25 hevosvoimaa. Samaan aikaan hankittiin uutta savialuetta joen suuntaan, rataa jatkettiin koh-

ti jokea, sekä hankittiin saven nostoon uutta kalustoa.

Rakennusainetuotanto kasvoikin ensimmäisenä viitenä vuotena merkittävästi. Vuonna 1927 tiiliä valmistettiin 11,6 kertaa enemmän, kattotiiliä 5,2 kertaa ja salaojaputkia 1,9 kertaa enemmän kuin vuonna 1922.

Syyskuussa 1927 tulipalo tuhosi puisen kattotiilitehtaan, joka korvattiin yli kaksi kertaa suuremmalla teräsbetonisella ja tiiliseinäisellä uudella tehtaalla, joka valmistui marraskuussa 1928.

Taloudellisen laman aikana 1928–1932 tehtaalle kehitettiin uutta tuotantoa, sekä selvitettiin tuotteiden vientiä. Kehitystyön tuloksena tehtaalla alettiin valmistaa monilukuisia tulenkestävien tiiliä ja klinkkeriä. Näiden tuotanto oli vuonna 1939 jo 5 500 tonnia, kun se vuonna 1932 oli 37 tonnia.

Vientiponnistelun seurauksena kattotiiliä vietiin aina Kanariansaarille saakka. Tosin vain keramiikkatuotteiden vienti saatiin vakiinnutettua ennen sota-aikaa.

Mainittakoon, että yhtiöt tuotteet olivat esillä Suomen Joutsenen ”uivissa näyttelyissä”. Merivoimien koululaivana toiminut purjealus teki kaikkiaan kolme ”näyttelypurjehdusta” vuosina 1934–1936. Kohteina olivat useat Välimeren, Etelä-Amerikan ja Karibianmeren satamat. Näyttelyt pidettiin miehistön tiloissa, jotka aina näyttelysatamassa sisustettiin purjekankain tähän tarkoitukseen. Järjestäjänä toimi Suomen Vientiyhdistys.

Myös keramiikkaosaston toimintaan alettiin panostaa lammuvuosina. Tehtaalle palkattiin taiteelliseksi johtajaksi alalle koulutuksen saanut **Kerttu Suvanto-Vaajakallio**. Tuotanto kasvoi hänen aikanaan vuosittain 50 prosenttia. Vuonna 1936 siirryttiin sähköuuneihin, joita ei aikaisemmin ollut käytetty tehdasmaisessa keramiikkatuotannossa. Tuotteiden kuivauksessa siirryttiin vuonna 1938 ketjukuivaamon käyttöön. Osaston rakennuksia laajennettiin tähän aikaan vuosittain kasvavan tuotannon tahdissa.

Vuonna 1936 kattotiilitehtaalle rakennettiin uusi uuni, tahdasrakennusta laajennettiin uutta kuivaamoa varten sekä hankittiin toinen samanlainen 7,5 tonnin veturi savenkuljetusjunalle.

Kupittaaan Savi Oy:n tytäryhtiö Jäkärän Savi Oy aloitti toimintansa vuonna 1939 Maarian pitäjän Paimalan kylässä. Tehdasrakennuksen tilavuus oli

Monesta turkulaisesta talosta löytyy vielä Kupittaaan Saven kattotiilet, lattialaatat tai klinkkeriset viemäriputket.

26000 m³ ja polttouunina 90 metriä pitkä kiertouuni. Kaarlo Koponen oli myös tämä yhtiö toimitusjohtaja.

Savirata ulotettiin Halisten puoleisille pelloille vuonna 1940, kun puurakenteinen savisilta yli Aurajoen valmistui.

Vuosina 1942–1943 yhtiö hankki Turun kaupungilta vaihtokirjalla tehtaan maa-alueet yhteensä noin 7 hehtaaria.

Yhtiön työntekijämäärä oli 250 vuonna 1936. Kymmenen vuoden päästä 1946 henkilöstä oli jo 565, jossa luvussa oli silloin mukana myös Jäkärlän. Myynti oli 1921 0,65 milj. mk, vuonna 1936 8,25, vuonna 1939 14,56 ja 1943 35,31 milj. mk ja vuonna 1945 59,21 milj. mk.

Sodan jälkeenkin tehtaita laajennettiin edelleen. Tehtaan tontti tuli laajennusten kautta pieneksi. Keskusteluissa 1960-luvulla olikin mukana vaihtoehto, että koko tuotanto siirrettäisiin Jäkärlään. Tuotantolaitokset olivat myös ilmeisesti silloin merkittävän uudistamisen tarpeessa.

Noin vuonna 1963 savirata junineen ja savisiltoineen oli tullut elinikänsä päähän ja se purettiin. Savea kuljetettiin sen jälkeen kuorma-autoilla. Yhtiö ajautui rahoitusvaikeuksien takia konkurssiin vuonna 1969. Tehdaslaitokset purettiin tultaessa 1980-luvulle.

Erikoistuotteita ja taideteollisuutta

Yhtiön ensimmäisenä toimintavuotena 1921 keramiikan myyntiarvo oli noin 0,33 miljoonaa markkaa, joka vastasi puolesta kokonaisuusmyynnistä. Vuonna 1939 keramiikan markkamääräinen myynti oli 2,0 miljoonaa markkaa samalla kun osuus kokonaisuusmyynnistä oli laskenut noin 15 prosenttiin. Ilmeisesti keramiikan osuus kasvoi myöhemmin, sillä esimerkiksi **Harri Kalhan** mukaan keraamisten koriste- ja käyttöesineet vastasivat 20 prosenttia koko tuotannon arvosta. Tehtaan tunnetavuuden kannalta keramiikka oli joka tapauksessa olennainen osa. Keramiikka hallitsi yhtiön näyttelyosastoja messuilla jo 1920-luvun alkupuolella.

Raaka-aineena käytettiin aluksi vain Aurajoen rannoilta saatua punasavea, joka 1920-luvulla päällystettiin usein savilietekerroksella. Siitä saatiin hyvä pohja maalauskoristelulle. Myöhemmin käytettiin myös Englannista tuotua vaaleaa savea. Savenjalostukseen käytetyt tuotetut aineet tuotiin etupäässä ulkomailta.

Esineet valmistettiin sarjatuotantoon pääasiassa valamalla kipsimuottiin. Alkuaikoina lähtökohtana oli piirretty malli. Myöhemmin käytettiin usein käsin dreijattua prototyyppiä. Valamisen jälkeen esineistä poistettiin saumat, eli ne ”put-sattiin”.

Muotoilualan hyvin tunteva ja Kupittaan Savi Oy:n keramiikkaan perehtynyt Harri Kalha pitää alkuaajan muotoilutyyliä tummansävyisenä ja raskaana. Esineistä löytyy vivahteita mm. rokokooista, uusrenessanssista, ja barokista, mutta ei juurikaan 1920-luvun selkeälinjaisesta klassismista. Poikkeuksiakin toki oli. Vuonna 1924 otettiin

tuotantoon **Wäinö Aaltosen** muotoilema seinälautanen. Se edusti puhdaslinjaista klassismia tyylieltyine naishahmoineen. Lautasesta tuli pitempiaikainen myyntimenestys. Wäinö Aaltonen ei kuulunut tehtaan taitelijoihin. Häneltä oli ilmeisesti vain hankittu esineen sarjatuotanto-oikeudet. Taidehistorian kannalta tuotannon merkittävimmät vaiheet ajoittuvat kuitenkin vasta 1930-luvun loppupuolelle ja myöhemmin 1950-luvulle.

Yhtiön linja muotoiluun muuttui 1930-luvulla. Tehtaan suunnittelijoiksi palkattiin Helsingin taideteollisuuskeskuskoulun käyneitä henkilöitä. Muutokseen on ilmeisesti antanut virikkeen Ruotsissa jo 1920-luvulla syntynyt suuntaus, jonka mukaan arkipäivän esineiden tulisi olla edullisia mutta kauniita. Alan opettajana Taideteollisuuskeskuskoulussa siihen aikaan toimi Brysselin taideakatemiassa opiskellut **Alfred Finch**. Finch oli tullut alkujaan Suomeen **C. G. E. Mannerheimin** sisaren **Sofia Mannerheimin** miehen kreivi **Louis Sparren** houkuttelemana Porvoossa sijainneeseen Iris-tehtaan taiteelliseksi johtajaksi. Tehtaan lopetettua toimintansa hän siirtyi Helsinkiin Taide-teollisuuskeskuskoulun opettajaksi. Finchin oppilaina olivat olleet mm. Kerttu Suvanto-Vaajakallio ja **Valentina Modig-Manuel**, jotka molemmat työskentelivät Kupittaan Savi Oy:n keramiikkaosastolla 1930-luvulla vaikuttaen merkittävästi tuotteiden kehitykseen.

Taiteellisena johtajana toiminut Suvanto-Vaajakallio kuoli vuonna 1939. Samana vuonna myös Modig-Manuel jätti tehtaan ja perusti oman keramiikkapajan Turkuun. Heidän taiteellisena linjana oli Kalhan mukaan koristelun ja muotoilun pelkistäminen. Tyyliä pyrittiin yhdenmukaisuuteen. Asiallisten koristusten tehtävänä oli luoda arkiesineisiin kauneutta.

Toisentyypistä muotoilulinjaa edusti ”Matti & Maija”-sarja, jonka ensimmäiset osat tulivat tuotantoon 1930-luvun loppupuolella. Sarjasta tuli menestysartikkeli. Tämä koriste-esine sarja edusti ilmeikästä maalaisromantiikkaa kansanomaisine aiheineen. Sarjan loi **Artturi Numminen**, joka toimi tehtaalta kipsimallien suunnittelijana. Keramiikka-alaa jo 30 vuotta harrastaneen **Tauno Hurrin** mukaan Nummisen luomista tuotteista ovat nykyisin arvokkaita keräilyharvinaisuuksia. Tällaisia ovat esimerkiksi pienet savipatsaat sen aikaisista merkittävistä urheilijoista, kuten **Jesse Owensista** ja **Paavo Nurmesta**.

Sota-aika ja vielä 1940-luku merkitsi tehtaan tuotteiden uudistamisessa hiljaiseloa. Sotaaikana oli savea saatavana, mutta lasitusaineitten saanti tuotti ongelmia. Kehitystyö alkoi taas 1950-luvulla, jolloin taiteellisena johtajana toimi **Marjukka Pääkkönen** (myöh. Paasivirta) vuoteen 1960 saakka. Yhtiön käyttöesineet alkoivat herättää laajempaa huomiota. Kiitoksia saivat erityisesti se, että astiastot soveltuivat monityyppiseen kattaukseen sekä ruuan lämmittämiseen ja tarjoiluun.

Käsinmaalatut maljakot ovat tunnusomaisia Kupittaan Saven tuotannolle.

Muotoilijat joutuivat ottamaan myös kaupalliset seikat huomioon. Myyviä malleja ei myöskään voitu karsia tuotannosta. Esittävää koristelua ei suosittu. Keramiikkaan yhdistettiin myös puuta. Uniikkikeramiikkaakin valmistettiin. Se oli tosin mahdollista vain **Wiljo ”Ville” Mäkiselle**.

Vuodesta 1960 taiteellisena johtajana jatkoi **Orvokki Laine**. Tuotantoon tulivat silloin **Jean Sibeliuksen** tyttären, keraamikko **Heidi Blomstedtin** suunnittelemat hyvin yksinkertaiset moduulijatteluun perustuvat esineet. Niiden ongelmaksi Kalha näkee sen, että ne tyylinä takia vaativat sijoitusympäristöltään tiukan pelkistettyä arkkitehtuuria.

Tyypillistä Kupittaan Savi Oy:n keramiikkatuotteille on se, ne eivät edustaneet vain yhden taiteilijan näkemystä. Ne syntyivät useamman taiteilijan, ja työntekijän ja kaupankin edustajan toimesta. Kalhan sanoin ilmaistuna ”[d]esign-eliitin tavoitteiden ohella Kupittaan tuotteissa heijastui modernin esinekultuurin arkitodellisuus, kansan tarpeet ja toiveet.”

Keramiikkaosastolla tuotettiin myös julkisivuklinkkeriä ja -tiiliä. Esimerkiksi Turun asematalo, Sammon talo, Helsingin postitalo on päällystetty Kupittaan Savi Oy:n klinkkerillä. Tehtaalta työskennellyt **Lauri Lundelin** kertoo muistelmis- saan, että keramiikkatehtaan tuotantopäällikkö **Tauno Suonpää** oli kehittämässä aikoinaan Turun kaupunginteatterin, Virastotalon ja Tampereen Kalevan kirkon julkisivutiiliä.

Lundelin kertoo edelleen, että hän isänsä **Pietari Lundelin** työskenteli vuodesta 1942 savenvalajana ja myöhemmin savenvalajamestarina keramiikkatehtaalta koko työuransa ajan. Tauno Hurrin mukaan Pietari Lundelinin dreijaamalla tekemiä isokokoisia keramiikkaesineitä pidetään nykyisin suuressa arvossa alan keräilijöiden piirissä.

”Pässi” kuljetti Halisten savet Kupittaal

Pässiksi tai Päkäksi kutsuttu juna lähti savenhakumatkalle Kallenkuljunkujan ja Viinamäenkadun risteyksen tienoilta 600 mm leveitä raiteita pitkin Halisten pelloille noin kerran tunnissa. Kuuppavaunuja junassa saattoi olla jopa 13. Nopeus on ollut junan kulkiessa tyhjänä alamäkeä 8–9 km tunnissa. Paluumatkalla junanvaunujen ollessa täynnä sinistä savea nopeus lienee ollut noin 3–4 km tunnissa.

Paluumatka oli yhtä ylämäkeä Aurajoen rannoilta lähes korkean Itäharjun laelle saakka. Veturissa oli tehoa noin 25 hevosvoimaa ja painoa 7,5 tonnia.

Reitti kulki tehtaalta silloista Savikatua pitkin Vanhaa Hämeentielle, jossa oli tasoristey raitiovaunulinjan 2 kanssa. Tasoristey oli paikassa, missä nyt vanhantavarankauppa Adalmiina. Tasoristeyksen jälkeen raiteet johtivat junan Hämeentien yltävälle sillalle ja sieltä nykyisin puistomai-

sesti alkavalle Ruukunteki- jänkujalle, josta juna kääntyi samansuuntaiselle Nummenpuistokadulle. Sieltä juna otti suoran suunnan kohti Aurajoen yli johtavaa puurakenteista siltaa, jonka ainoa betonirakenteinen pylväs löytyy vielä joen ylioppilaskylän puoleisella töyrällä graffitein koristettuna. Tällä suoralla juna alitti tien, joka johti Halisiin vesilaitoksen luona sijaitsevan puisen maantiesillan kautta. Samalla pätkällä lienee ollut myös tasoristeyksiä.

Miten pitkälle juna tai raitteet jatkoivat Halisten pelloille, on arvailujen varassa. Pellolla on joka tapauksessa sillan sijaintipaikasta lähtevä pengeri, joka ulottuu kauppakeskukseen saakka.

Jonkinlaisen kuvan siitä, miltä alueelta savea ajateltiin löytyvän, saa tehtaalta vuosina 1943–1966 työskennelleen Lauri Lundelinin vuonna 2003 ilmestyneistä muistelmista. Lundelin opiskeli tekni- koksiksi Turun teknillisessä koulussa vuosina 1944–1946, jossa häntä opettivat mm. Olavi Koponen, Tauno Suonpää ja **Martti Ratu**, jotka kaikki työskentelivät samoihin aikoihin Kupittaan Savi Oy:ssä. Tunnettu opettajapersoonallisuus ja yhteiskunnallinen vaikuttaja Martti Ratu työskenteli yhtiössä 1947–1948 käyttöinsinöörinä.

Kun Lundelin valmistui teknikoksi vuonna 1946, hänen ensimmäisenä tehtävänä oli kartoittaa Halisten puoleisten peltöjen savivarannot aina Maarian kirkolle saakka, kuten hän asian ilmaisee. Hän kuvailee työtä ja sen kohdetta seuraavasti: ”Alueesta otettiin kairaamalla savinäytteet 25 metrin ruuduista. Noin ½ kg näyte-eristä määriteltiin laboratoriossa saven ominaisuudet ja kelpoisuuden tiili- ja keramiikkatuotteiden valmistukseen. Lopuksi piirsin kartan, jossa kuvasin savikerroksen paksuuden koko alueelta. Nyt noille samoil- le pelloille on noussut asuinalueita, kerrostaloja, rivitaloja ja marketti.”

Saven nosto pellolta alkoi siitä, että ensiksi poistettiin päältä ruokamulta. Sen alta paljastunut savi kuorittiin koneellisesti ja lastattiin vaunui-

hin. Kuorintalaite liikkui koh- tisuoraan junarataan nähden ja kuori liikkueessaan savea omaan vaunuunsa, joka sitten kipattiin savijunan vaunuihin.

Savijuna oli huomiota herättävä ilmestys kulkuaueellaan. **Marja Kallio** kirjoittaa junasta: ”Pässistä koitui sen- aikaisille pikkupojille monenmoista hupia. Pässin menoa tiirailtiin, perässä roikuttiin ja kuljettajalle huudeltiin yhtä sun toista. Tehtiinpä joskus ilkevaltaakin, kun kiskot voideltiin vaseliinilla – ja siihen Pässin matka sitten pysähtyi- kin.” Lundelinille on jäänyt muistikuva siitä, että junankuljettajana toimi useamman vuoden ajan Rinne-niminen mies. On myös luultavaa, että juna on koettu myös sellaiseksi uhkatekijäksi, josta vanhemmat varoittivat lapsiaan. Junahan kulki sellaisella alueella, jossa oli paljon muutakin liikennettä ja leikkiviä lapsia.

Timo Leinonen

Tätä artikkelia varten on haastateltu Tauno Hurria ja Yrjö Leppästä huhtikuussa 2009.

Lisäksi on käytetty seuraavia kirjallisia lähteitä: Kalha, Harri (1993): Kupittaan Saviosakeyhtiön käyttö- ja koristekeramiikka: Tuotannon ja tyyllillisen kehityksen pääpiirteitä. Teoksessa Aboa 1989–1990. Turun maakuntamuseo, vuosikirja 53–54/1989–1990, s. 48–66. Kallio, Marja (1982): Suomen suurin tiilitehdas. Teoksessa Kaksitoista pakkalaista. Merkki- miehiä ja muistikuvia Nummen- pakalta. Lundelin, Lauri (2003): Saven- valajan pojan muistelot. Toim. Toivo Pohjolainen. Rinne Juhani (1946): Turku tiili- teollisuuskeskuksena. Johdanto s. 1–18. Kupittaan Saviosakeyhtiö 1921–1946, s. 19–43. Röneholm, Harry (1945): Markkinat, messut ja näyttelyt. Osa I. Suomen Messut Osuuskunta. Ulla Mattsson: Savesta leipää lähes 200 vuotta. Artikkelit Turun Sanomissa 22.2.2003

Internet-lähteet: www.geocaching.com (Savijuna) http://fi.wikipedia.org/wiki/Kupit- taan_savirata

Kiitos Liedon Vanhalinnalle

Savea kaivettiin joenpenkasta Halisissa, josta savijuna kuljetti sen Kupittaal.

Ann-Christin Antell

Maija Lehtiön mielestä hyvä parturi-kampaaja tekee työtä sydämellään.

Halisten parturi-kampaamo Punatukka on saavuttanut vakituksen asiakaskunnan

Maija Lehtiön parturi-kampaamo Punatukka on toiminut Halisten liikekeskuksessa jo kymmenen vuotta. Maija on tyytyväinen, että hän aikoinaan uskalsi perustaa oman yrityksen Halisiin. Aluksi muutamat tutut epäilivät, ettei Halisissa olisi riittävästi asiakkaita. Nämä epäilyt ovat kuitenkin osoittautuneet vääriksi.

Punatukan asiakaskuntaan kuuluu nuoria ja vanhoja, opiskelijoita, Halisten kantasukkaita ja maahanmuuttajia. Enimmäkseen asiakkaat teettävät hiusten värjäyksiä, monisävytyksiä ja leikkauksia. Permanenteja ei tehdä enää niin paljon kuin ennen. Nykyisin tehdään hiusten suoristuksia. Suorat hiukset ovat olleet jo pitkään muotia, tosin muualla Euroopassa isot kiharat ovat tulleet uudestaan muotiin. Maijan kokemuksen mukaan muoti tulee Suomeen parin vuoden viiveellä.

Miehet saattavat nykypäivänä tilata tukanleikkuun lisäksi värjäyksen tai raidat. Jotkut tilaavat hiusten pesun ja päänahan hieronnan. Amerikkalainen parranajo on myös suosittu. Siinä asiakkaan kasvoja lämmitetään lämpimällä pyyhkeellä, hierotaan partavaahtoa, lämmitetään taas ja leikataan parta veitsellä. Lo-

puksi viilenetään kylmällä pyyhkeellä. Koko toimitukseen kuluu aikaa melkein tunti.

Maijan mielestä haasteellisia töitä ovat leikkaukset ja kampaukset, jotka tekevät myös työstä mielenkiintoisen. Hyvä parturi-kampaaja tekee työtään sydämellään ja seuraa aikaansa. Työssä on oltava myös sosiaalinen. Maija on tullut tutuksi monen asiakkaan kanssa vuosien varrella. Hän sanoo oppineensa paljon alueen historiasta vanhoilta asukkailta. Tuntui hienolta, kun hänet kerran kutsuttiin erään asiakkaan ylioppilasjuhliin. Maija oli leikannut miehen tukan pikkupojasta asti.

Halisten liikekeskukseen lisää yrittäjiä

Halisten liikekeskukseen mahtuisi vielä uusia yrittäjiä. Osittain tyhjiin tiloihin on toivot-

tu postia ja apteekkia. Maijan mielestä myös pienelle vaate- tai laukkukaupallekin olisi tilaa. Tai pienelle sisustusliikkeelle. Maijan mukaan Punatukan palveluita voisi tulevaisuudessa jopa laajentaa esim. kynsien hoitoon ja meikkaukseen asti, mutta tulevaisuus on vielä siltä osin avoin.

Lopuksi Maijan mieleen muistui hauska tapaus alkuvuosilta: äiti tuli lapsensa kanssa leikkuuttamaan lapsen tukan. Äiti sanoi, että saa leikata lyhyeksi. Maija teki työtä käskettyä. Kun äiti näki lopputuloksen, hän sanoi: "Ai, susta tuli ihan pojan näköinen." Maija oli luullut, että lapsi oli poika!

Ann-Christin Antell

Hiukset kuntoon Orikedolla

Orikedon liikekeskuksessa sijaitsee Mariitta Lehdon viihtyisä parturi-kampaamo, joka on ehtinyt tulla tutuksi monelle paikkakunnan asukkaalle 19 vuoden toiminnan aikana. Kampaamo sijaitsee aivan liikekeskuksen sydämessä (nykyisen postin yläpuolella). Liikkeen tilat ovat lämminhenkisesti sisustetut vanhanaikaisilla huonekaluilla ja koriste-esineillä, ja liikkeessä vallitsee rauhallinen ja kiireetön ilmapiiri.

– Suurelta osin asiakaskunta koostuu lähialueen asukkaista ja Orikedon teollisuusalueella työssä käyvistä henkilöistä, mutta muutamat uskollisimmat asiakkaani matkustavat Paraisilta ja Uudestakaupungista saakka tuttuun parturiin, kertoo **Mariitta Lehto**.

– Määrällisesti miesasiakkaita on enemmän, mutta nais-

ten hoidot vievät enemmän aikaa. Myös lapsiasiakkaita on suhteellisen paljon.

Hauskana muistona vuosien varrelta Mariitta Lehto kertoo pienestä koulupojasta, jonka parturipelko uhkasi estää koko hiustenleikkuun ensimmäisellä käyntikerralla. Onneksi Mariitta Lehto keksi soittaa

omalle samanikäiselle pojalleen, joka puhelimitse antoi jalkapallokaverille rohkaisevat neuvot ja näin syntyi vuosia kestänyt asiakassuhde.

– Työn parasta antia ovat tietenkin asiakkaat. Tuttu parturi-kampaaja voi olla asiakkaalle paljon enemmän kuin pelkästä hiusten hoidosta vastaava ammattilainen – kam-

paja saa usein toimia myös kuuntelijana ja uskottuna, jolle määrävälein tullaan kertomaan kuulumiset.

Asiakkaan ja parturi-kampaajan välisen luottamuksen syntyminen edesauttaa myös hiusten kannalta hyvän lopputuloksen syntymistä. Mariitta Lehto painottaa erityisesti sitä, miten työnsä osaava parturi-kampaaja informoi ja suunnittelee yhdessä asiakkaan kanssa hiuksille parhaiten sopivat hoitomuodot ja kampauksen mallit. Vuosien mittaan työ on muuttunut tässä suhteessa aina vain haastavammaksi, kun muotisuuntaukset ja hiusten hoitotekniikat ovat tulleet yhä monimuotoisemmiksi ja vaihtelevammiksi. Pysyäkseen ajan hermolla ja alati vaihtuvien muotisuuntausten mukana Mariitta Lehto kertoo käyvänsä säännöllisesti ainakin kah-

Dmitri Ovchinnikov

Mariitta Leinon parturi-kampaamossa on kodikas tunnelma.

desti vuodessa koulutuksessa, jossa kerrotaan alan uusimmat suuntaukset.

– Tulevaisuuden toiveena on saada jatkaa toimintaa terveenä eläkepäiviin saakka ja löytää

työlle innostunut jatkaja, hymyilee Mariitta Lehto ja ryhtyy seuraavan asiakkaan kampauksen "stailaamiseen".

Tuula Manner

HYÖTYTUULI®

Solmi
oma Hyötytuuli-sopimuksesi netissä
www.turkuenergia.fi/hyotytuuli

YMPÄRISTÖLLE HYVÄÄ ENERGIAA

Meiltä saat ympäristöystävällistä sähköä ja lämpöä kotisi. Valjasta ehtymätön tuuli kotisi energianlähteeksi tai nauti uusiutuvilla energialähteillä tuotetusta lämmöstä. Lue lisää ympäristömyötäisestä energiastamme netistä www.turkuenergia.fi.

Kunun Pyörä

Meiltä saat mopot ja skootterit, kevarit ja mönkijät, Hondan ruohonleikkurit ja generaattorit sekä Stihl-moottorisahat. Lisäksi suositut AIXAM -mopoautot.

Puh. (02) 2388 333 Fax (02) 2388 448
Email: kununpyora@kununpyora.fi

Kunun Pyörä Rosendahl Oy
Polttolaitoksenkatu 9, 20380 Turku

MYynti • HUOLTO • VARAOSAT
www.kununpyora.fi

One jää eläkkeelle

Parturinsakset klipsuvat Orikedolla edelleen

Parturiputtiikki Onerva Karlssonin matka Orikedolle on käynyt monen muuton kautta. Nyt parturilla on edessään vielä uusi elämänmuutos, lähtö eläkkeelle.

Alun perin Parturiputtiikki perustettiin Kastuun, Tampereentien ja Ruskontien kulmaukseen jo vuonna 1960. **One Miikkolan**, silloisen Onerva Karlssonin, omistukseen liike siirtyi vuonna 1974. Kastussa toimiessa oli liikkeessä täydelliset parturi-kampaamopalvelut.

Liike siirtyi vuonna 1983 Tampereentien Prismaan. Siellä tehtiin leikkauksia ja miehille värjäyksiä, mutta varsinainen kampaamotoiminta ei enää mahtunut tiloihin. Tilaa jouduttiin vaihtamaan kolme kertaa ja lopullinen lähtö tuli, kun Prisma ”monipuolisti tarjontaansa asiakkaille”.

Tilapäinen paikka löytyi silloin neljä vuotta sitten Orikedolta.

Oriketo – miesten maailma

Oriketo osoittautui iloiseksi yllätykseksi, ja sinne on jäätyä ja aiotaan jäädäkin.

– Nykyinen paikka on loistava, parkkipaikat ovat vieressä ja tila on riittävän suuri, ilmaa riittää ja täällä on ilmastointikin, hehkuttaa One Miikkola. – Tämä on paras paikka, joka meillä on koskaan ollut.

– Oriketo on ”miesten maailma”, toteaa One Miikkola. – Monelle miehelle on usein kynns varata aika hiustenleikkukseen ja me toimimme ilman ajanvarausta. Koska meitä on kolme leikkaamassa, ei juuri koskaan tarvitse odottaa kovin kauan omaa vuoroa.

Fiksu alue

Miikkola kehuu Oriketoa.

– Tämä on fiksu alue, vaikka on teollisuusalue. Täällä ei ole hiippailijoita eikä ilkivaltaa, tämä on turvallinen alue. Vaikka me parturin väki lähdemme usein viimeisenä täältä, niin koskaan ei ole tarvinnut pelätä.

nut pelätä.

– Jos täällä jotain tarvitaan, niin pieniä liiketiloja saisi olla enemmän. Isoihin halleihin voisi tehdä vaikka päätyyn pienemmän tilan, jotta pienemmätkin yrittäjät voisivat toimia. Muuten täältä ei puutu kuin autonpesupaikka.

Lapset viihtyvät keksiparturissa

Nykyisin parturissa leikataan hiuksia ja asiakkaan toiveesta myös pestään ja muotoillaan.

Asiakaskunta koostuu kaikenlaisista ihmisistä, ja monissa perheissä käydään samassa parturissa jo neljännessä polvessa. Vaikka suurin osa asiakaskunnasta onkin miehiä, käy parturissa myös paljon naisia ja lapsia.

Kirsi Mattila on tullut tyttäriensä **Veeran** ja **Suvin** kanssa Kärämäestä lyhenyttämään tyttöjen pitkiä hiuksia. He kertovat käyvän parturissa parin kuukauden välein.

Vierailu on tytöille mieluista, koska Parturiputtiikissa on aina tarjolla mehua ja keksejä. Seitsemänvuotias Veera kutsuukin paikkaa ”keksiparturiksi”.

– On kiva, että tänne voi tulla joustavasti, kun ei ole ajanvarausta. Tänne pääsee nopeasti ja täällä tehdään hyvää työtä, kehuu äiti Kirsi Mattila.

Perheen isäkin käy samassa parturissa omalla ajallaan.

Tuhat postikorttia parturille

Parturiliike on viihtyisä, ja One Miikkola kertookin tarkoituksena olevan, että asiakas tuntee itsensä ter-

One Karlssonilla on hiustenleikkuun taito käsissään.

vetulleeksi ja voi istahtaa parturintuoliin vaikka haalareissa.

Yhtä seinää koristaa lähes tuhat postikorttia, joita asiakkaat ovat lähettäneet matkoiltaan. Muilla seinillä tunnelmaa luo Miikkolan oma grafiikka, jota hän teki pitkään ennen siirtymistään ikonimaalaukseen.

– Ihmiset ovat parasta työssäni, One Miikkola toteaa varmasti. Parturin pitää aina olla kohtelias ja fiksu ja ottaa huomioon vain se asiakas, jota hän sillä hetkellä palvelee.

Miikkolalla tulee täyteen 49 vuotta parturintyötä ja hän kokee haasteena enää ensimmäisiä kertoja käyvät asiakkaat.

Kerran hän oli kysynyt uudelta asiakkaalta, miten tämä toivoo hiuksensa leikatavan. Asiakas oli todennut, että leikataan sillä tavalla, että Miikkola kehtaa lähteä hänen kanssaan, kun hän pyytää illalla ulos. Kutsua ei koskaan tullut, mutta asiakas tuli kuitenkin uudestaan.

Parturin ajatuksena on, että jokaisen asiakkaan hiukset pitää leikata niin hyvin, että hän tulee uudestaan.

Parturiliikkeen kaikki työntekijät ovat sisäistäneet saman ajatuksen ja asiakas voikin istua kenen tahansa tuoliin ja saada laadukkaan työnjäljen.

Aikaa hoitaa ruukkupuutarhaa

One Miikkola aloittaa toukokuun alussa uuden elämän. Neljänkymmenen vuoden työuran jälkeen hän jää eläkkeelle.

Suunnitelmia ja puuhaa on paljon. Puolison kanssa aiotaan matkustaa ja aikaa jää enemmän myös maalauksel-

le. Rakas kasviharrastus ja kattoterassin ruukkupuutarha ovat parasta hermolepoa ja haaveena on vielä rakentaa kaappikello.

Parturissa on pitkään jätetty lämpimiä jäähyväisiä, kun asiakkaat ovat kuulleet One Miikkolan jäävän pois liikkeen toiminnasta. Liike kuitenkin jatkaa toimintaansa entiseen tapaan ja entisiin työntekijöihin, joten palvelu pelaa vanhaan malliin.

Hanna Nurmi

Veera Mattila nauttii keksejä ja mehua ennen hiustenleikkua.

Parturoitavaksi mahtuu kolme asiakasta kerrallaan.

RAKENNUSLEVYJÄ vuodesta 1970

Luotettavaa ja hyvää palvelua, nopeasti ja ammattitaidolla

LEVY-JAATI OY

Autokatu 2, Turku puh. 253 9200, fax 277 0990
email: levy-jaati@pp.nic.fi

Avoinna ark. 8–17

Sahaus-
palvelu

SAUTILA OY

Turkulainen kuljetusyritys kolmannessa polvessa

- Vaihtolavakuljetukset • Vaihtolavojen vuokraus • Koukkuvaihtolavakuljetukset yhdistelmäautoilla max. 120m³ • Sepeli-, sora- ja multatoimitukset • Lumiurakat
- Teiden kastelut • Nosturiauto kappalestavarakuljetuksiin • Lavettikuljetukset • Kaivuupalvelut
- Maa-ainesten kuormausta • Pyöräkuormaajapalvelut

Riimukatu 11, 20380 Turku Puh. (02) 242 6416 Fax (02) 242 6335
0400 221 314 0400 221 316 email: sautila@sautila.com www.sautila.com

Asioita voi muuttaa, säästämällä.

10000

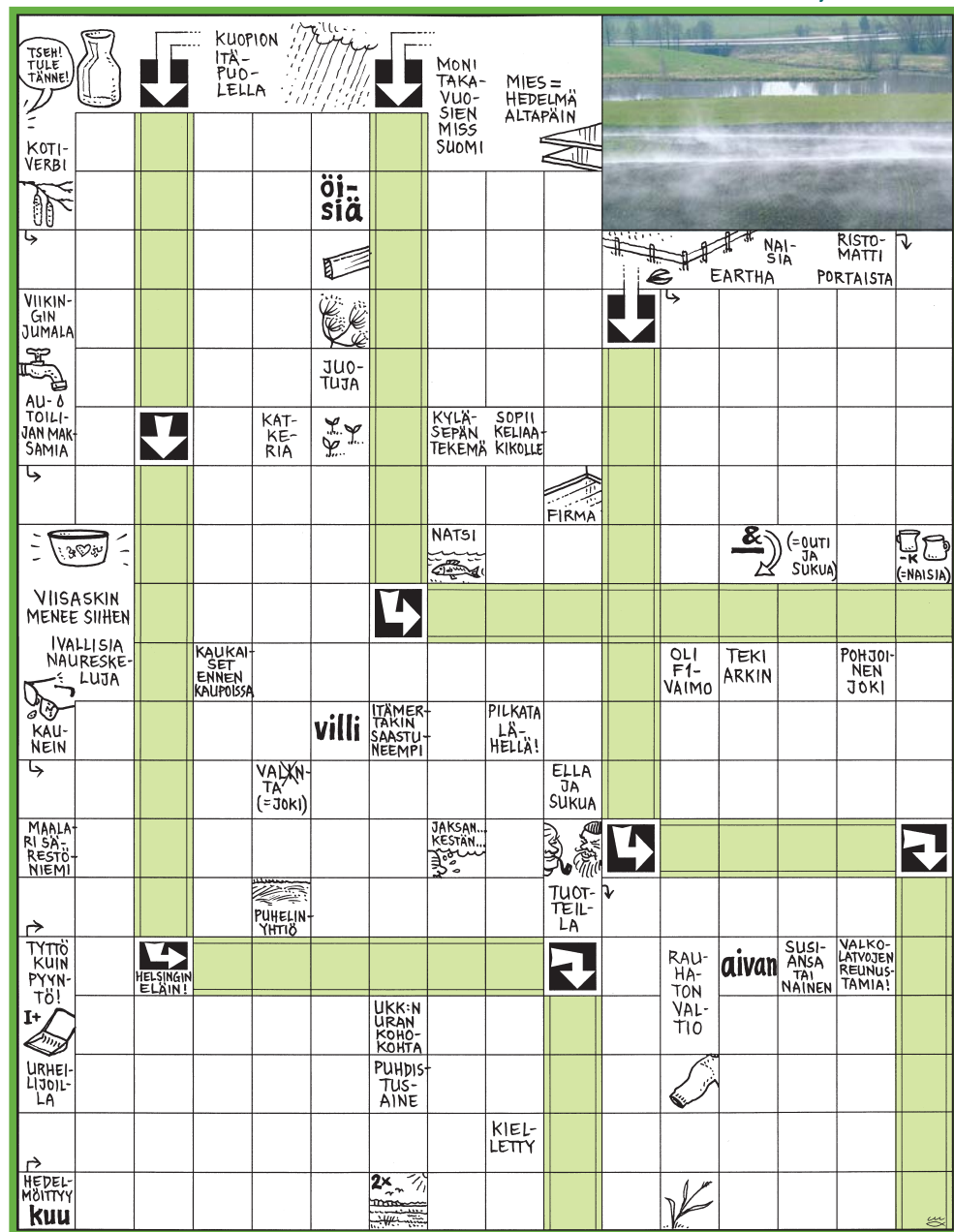
Säästäminen kannattaa aloittaa vaikka tänään. Pienestäkin kuukausittaisesta summasta tulee suuri summa, kun annat ajan tehdä tehtävänsä. Säästöistä voit saada myös OP-bonusta. Käy osoitteessa op.fi/saastaminen katsomassa säästölaskuriamme tai tule käymään konttorissamme. Näet itse, kuinka aika vaurastuttaa säästäjän.

TURUN SEUDUN
Osuuspankki

KoroiSet-ristikko

Ristikon laatija: Erkki Kiiski

Ristikon oikea ratkaisu löytyy osoitteesta www.koroinen.fi

Taksvärkki

Maatilat vuokrasivat aikoinaan tonttimaata vuosittaista työsuoritusta vastaan. Tehtiin vuokrasopimus määrävuosiksi. Meillä tuo sopimus oli tehty 25 vuodeksi Komoisten talon kanssa.

Sopimuksen mukaan tontistamme oli vuosittain tehtävä talolle kahdeksan miestyöpäivää talon määräämänä ajankohtana. Työt ajoituivat perunan istutukseen ja nostoon, heinän tekoon sekä elon korjuuseen.

Isän oli vaikea järjestää vapaata noihin aikoihin, mutta muistan Komoisten isännän hyväksyneen äitini työpanoksen niin, että äiti niitä ”taksvärkkipäiviä” yleensä teki. Järjestelynsä oli siinäkin, kun äiti hoiti sisareni lapsia, hänen työssä ollessaan.

Elonkorjuussa tarvittiin silloin väkeä. Ruis niitettiin useasti viikatteella ja niittäjän perässä kulki sitoja, joka sitoi niitetyn rukiin lyhteiksi ja teki niistä kuhilaita. Sitominen kävi, koska rukiin oljet olivat pitkiä ja niistä voi vääntää siteen lyhteen ympärille. Muistelen, että joskus myös syysvehnä olisi sidottu ja pantu lyhteet seipäälle.

Kaura, ohra ja vehnä niitettiin hevosvetoisella leikkuukoneella, jossa oli niittoterän levyinen pöytä, johon vilja kaatui. Niittokoneessa oli, muistini mukaan, kolme haravan tapaista lapaa, jotka rytmissä vuorotellen pyyhkäisivät viljan kaatopöydältä kasaan pellolle. Siitä sitten vilja nostettiin seipäille kuivumaan.

Varsinainen viljan puinti tapahtui puimaladoissa, jossa oli puimakone eli ”tryski”. Näissä tehtävissä tarvittiin monta työntekijää ja siksi ”taksvärkin” tekijät olivat hyvin tarpeellista työvoimaa tiloille. Siitä syystä Komoisten isäntäkään ei suostunut myymään isälleni tonttia, useista pyynnöistä huolimatta. Mistään riidasta ei ollut kyse.

Myöhemmin, kun traktorit otettiin käyttöön, tulivat ensin "itsesivot" niittokoneet, jotka sitoivat lyhteet narulla. Ne eivät saavuttaneet kovin suurta suosiota, ennen leikkuupuimurien aikaa.

Perunan nostossa tarvittiin perunoiden poimijoita, koska koneet aivoivat perunavaot ja viskoivat perunat pyöriä puikkosii-
pien välityksellä pellolle leveäksi. Sieltä niitä sitten kerättiin.

Olen sitä mieltä, että kyllä sille meidänkin tontille tuli kohtuullinen hinta, kun laskee miehen keskiverto tuntipalkan ja kertoo 25 x 8 päivää, se tekee 200 päivää ja päivässä 9 työtuntia, niin kertyy siitä melkoinen hinta tontille, kun se vielä lunastettiin hyvästä neliö hinnasta Suomen markoilla itsenäiseksi. Siinä yhteydessä, kun Komoisten tila myytiin Turun kaupungille.

Että silläkin tavalla joskus.

*Aulis Katajamäki
on syntyperäinen
Halislainen ja asu-
nut täällä 70 vuotta.
Nykyään hän asuu
Uittamolla.*

Terve- tuloa!

Hyvitämme vähintään

2000,-
autosta kuin autosta

**autosta kuin autosta
vaihdossa yli 6000 euron
vaihtautoon!**

Rinta-Joupin Autoliike Oy

Yli 1000 autoa:
www.rinta-jouppi.com

Ma 9-20 • Ti-pe 9-18 • la 10-15
Piiskakuja 10, TURKU p. (02) 281 0281

HALLIS KEBAB & PIZZERIA

**Halisten liikekeskus (Gregorius IX:n tie 8,
20540 Turku)**

Kevään tarjous on voimassa 15.06.2009 asti

Lounastarjous

Arkisin klo: 10.00-14.00

kaikki kebabit & pizzat

+ 0,33 Juoma, Kahvi, Salaatti
Vain

5 €

Pita kebab
+ 0,33 Juoma, Kahvi, Salaatti
Vain

395

**kaikki Perhepizzat
+ 2 x 0,33 juoma
lounas aikana
vain 10**

10 €

Soita ja tilaa 02 - 2444 474

1 Pizza tai kebabia +salaatti	3 Pizza tai kebabia +salaatti	4 Pizza tai kebabia + 1,5 juoma	2 Pizza tai kebabia + salaatti	2 Rulla kebabia	yli 10 annos erikoistarjuos yrytykselle
vain	vain	vain	vain	vain	vain
10 €	19 €	25 €	14 €	12 €	5 €/kpl

ilmainen kotiinkuljetettuna

terveydeksi!

Tulevaisuudessa viihdyt työpaikallasi paremmin!

Eri alojen tutkijat tekevät kii-vaasti työtä innovoidakseen työpai-koista mukavampia ja jopa terveel-lisempiä. Tavoitteena on unelmien yhdeksästä viiteen -työpaikka, jo-hon mentäisiin mielellään. Seuraa-vassa muutama esimerkki mitä on tapahtumassa.

Tulevaisuuden työpaikassa kos-ketellaan enemmän kuin nyt. Ei siksi, että työtoverien kanssa tul-taisiin ylittävällisiksi vaan kehiti-tyvän teknologian takia. Microsoft tuo ensi vuonna markkinoille uu-den Windows 7 -käyttöjärjestel-män, joka perustuu entistä enem-män kosketukseen. Näyttöruuduista tulee monipuolisia kosketusnäyttö-jä. Hiiren ja näppäimistön merki-tys tulee hiljalleen vähenemään. Tulevaisuuden työpaikoilla on yhä suurempia näyttöjä, jotka toimivat kosketusperiaatteella.

Mutta ei siinä vielä kaikki. Ja-panilainen tietoliikennejätti NTT on tuonut markkinoille taskuun

sopivan laitteen, joka avulla voit lähettää viestejä tai vaihtaa käynti-kortteja pelkällä sormen kosketuk-sella. Laite käyttää ihoa lähettime-nä tai välikappaleena, ja näin voit jo kättelyssä siirtää käyntikorttisi tai luovuttaa dokumentteja asiak-kaallesi. Tutkijat lupaavat, että sor-men kosketuksella printteriin voit tulostaa haluamasi dokumentin. Sormen kosketuksella voit myös sulkea ovia, käyttää luottokorttia tai ostaa tavaroita automaateista. Ja nyt ei ole kyseessä sormenjäl-kien tunnistus vaan taskussa ole-vasta laitteesta, joka antaa vain sinun käyttää haluttuja toimintoja. Näin tietoturvallisuuskin on otettu huomioon.

Tietokoneet ovat myös oppimas-sa puheen ymmärrystä. Tällä het-kellä puheentunnistusta käyttävät lä-hinnä juristit ja lääkärit sanellessaan tietyn tyyppisiä toistuvia lauseita tai kappaleita. Esimerkkinä tästä ovat lääkärin sanelut röntgenkuvia tul-kitessa. Tulevaisuuden tavoitteena

on puhetta ymmärtävä tietokone, jonka kanssa voit muutamalla sa-nalla korvata pitkät internet-osoit-teet tai kymmenet hiiren klikkauk-set. Voit esimerkiksi sanoa: ”Etsi internetistä kartta ja näytä paras reitti Koroisista Tuomiokirkolle.” Ja kone tottelee näyttäen kiltisti toi-vomasi kartan ja reitin.

Puheentunnistus on kuitenkin vielä tällä hetkellä vajavaista, kos-ka tietokoneet eivät tunnista eri pu-hetapoja tai murteita. Puheentun-nistukseen voidaan kuitenkin jo nyt liittää huulilta lukeva kamera. Jos tietokone pelkässä puheentunnis-tuksessa tekee keskimäärin yhden virheen 20 sanan joukosta, mu-kaan otettu huulia lukeva kamera parantaa puheentunnistuksen tu-losta niin että virheitä tulee enää yksi 80 sanasta. Tutkijat luottavat siihen, että mahdollisesti jo ensi vuosikymmenellä voit mennä työ-paikallesi ja keskustella tietokonee-si kanssa: ”Huomenta! Mitä uutta tänä aamuna?”

Yhdysvaltalainen henkilöstöfir-ma on puolestaan kehittänyt työ-pisteitä, jossa voit tehdä työtä ja kävellä samaan aikaan. Siis voit hoitaa kuntoasi tehdessäsi työtä, ja vieläpä ilman sen kummempaa hikeä. He väittävät, että pienellä harjoituksella oppii kävelemään juoksumatolla ja työskentelemään tietokoneella samaan aikaan. Voit myös osallistua kokouksiin, joissa kaikki kävelevät.

Kokeeseen osallistuneen yri-tyksen työntekijät olivat ihastu-neita, kun he olivat pudottaneet kilotolkulla painoaan samalla kuin olivat tehneet tuloksellista työtä. Enää ei tarvittu työpäivän jälkei-siä lenkkejä, kun oli kävellyt töis-sä juoksumatolla esimerkiksi 1–3 tuntia parina kolmena päivänä viikossa. Kuntoilu työtä tehdessä vaatii alkuun pienen asennemuu-toksen. Mutta kun sen on käynyt läpi, työskentelystä kävellessä on kuuleman mukaan nopeasti tullut toinen luonto.

Työpaikkojen kehitystyössä tärkein-tä ei kuitenkaan ole se, miten tehdään vaan että se on hauskaa ja hyödy-listä. Työpaikalle pitää olla mukava tulla. Kun töissä viihtyy, ovat työ-tuloksetkin paljon paremmat. Mitä-hän hauskuutta tutkijat seuraavaksi keksivät?

Pentti Huovinen

Kirjoittaja on Röntämäessä asuva lääkäri ja professori.

Pullervo Pöllön tarinoita

Pullervo Pöllö päivällä

Hei taas kaikki lapset ja muut, Nummen kirjaston yövahti tässä!

Päivät pitenevät ja yöt lyhenevät, niin käy aina keväisin. Meillä on aina vaan lyhyempiä juhlia yöllä kun pimeä vähenee, ihan pitää kiirettä joskus. Kerran päätin ihan vain muina pöllöinä jäädä päiväksi hereille. Nukutti aika lailla, mutta löysin hyvän paikan sohvalta Kissan, Lehmän, Poron ja Oravan vierestä. Varis ja Nalle vähän katsoivat kummissaan ja ihmettelivät, mitä tällainen yöelä-jä tekee heidän seurassaan. Kuten tiedätte, tuo porukka majailee vakituisesti Nummen kirjaston lastenosaston sohvalla. He ovat hyviä kavereita monen lapsen kanssa ja kuulin, että Mimmi Lehmä oli kerran vähällä joutua lainaan. Kirjastosta lainataan kyllä muuta, mutta ei lehmä.

Tuona yhtenä aamuna ehdin kuunnella, kun Minna kertoi lapsille tottelemat-tomasta pojasta, joka ei millään pysynyt maton päällä ja pelkäsi kirjastotätiä. Aika hassu juttu. Minun oleskeluni sohvalla päättyi siihen, kun Minna huomasi piileskelyni ja vei minut nukkumaan lasten lähdettyä.

Olin aika väsynyt, mutta hiukan jäi vaivaamaan, mitä muuta kirjastossa oikein tapahtuu, kun minä nukun.

Niin sitten päätin käyttää toisenlaisia keinoja selvittääkseni mitä päivällä tapah-tuu. Kun kerran osaan livahtaa ilmastointikanavasta ulos, niin miksen muuttuisi vielä pienemmäksi! Tai kaikki kerralla sitten: minusta tulisi näkymätön. Ei ole temppeu eikä mikään muuttua näkymättömäksi. Saisin lainata näkymättömyys-huntua Mestaritontulta tai näkymättömyyspulveria Vinskiltä. Otin pulveripus-sin kun sain sen nopeammin kynsiini. Ripottelin pulveria päälleni ja hupsis, kukaan ei huomannut kun lensin päivällä kirjastosaliin!

Olipa siellä valoisaa ja meluisaa. Päivin taulut näyttivät ihan erilaisilta päivänva-lossa. Lastenosastolla joku taapero veti perässään kuorma-autoa ja se kolisi aika lailla. Kuorma-auton kyydissä oli Poro eikä hänkään huomannut minua – hyvin toimi tämä pulveri. Toinen taapero kokosi palapeliä. Päiväkodin tädit valitsivat kuvakirjoja ja niistivät pienimmän lapsen nenän. Lehaudin aikuisten puolelle ja siellä katsomaan päivän lehtiä tai oikeammin lehdenlukijoita. Olipas rapinaa ja

mustia sormia. Täälläkin oli tauluja, osaisinkohan minä maalata? Olisi kiva, kun muut ihailisivat maalauksiani. Melkein unohduin haaveilemaan taiteilijan urasta.

Minusta alkoi tuntua, että pulveria rapisi pois kun lensin. Mitenkähän tässä käy? Olisin halunnut vielä käydä torilla, olin kuullut yhtenä yönä, että kirjastossa on pyydystori. Vai oliko se verkkotori, jotain kaloihin liittyvää (minus-ta kalat ovat tosi kauniita). Tämä Nummen kalatori on lähellä lastenosastoa eli minun valtakuntaani, joten lennähdin sinne päin. No nyt pääsin asiaan! Tämä asia oli selvästi veden kanssa tekemisissä, vai miksi sitten puhutaan surffailusta? Pojat tekivät jotain pienellä pyöreällä esineellä, sitten kiiltävällä ruudulla vilkkui kuvia ja kirjaimia kuin veden pinnalla ja heillä näytti olevan tosi hauskaa. Tuota minäkin haluaisin kokeilla. Menin lähemmäs. Näkymättömyyspulveri alkoi me-nettää tehoaan ja minusta tuntui, että äärivii-vani näkyivät. Sitten tapahtui ihan kamalaa! Pulveria tipahti pojan hihalle!

Poika katsoi hämmästyneenä hihaansa: ihan kuin jotain happoa olisi pudonnut siihen. Vai oliko se habboa... ei aina voi tietää mitä toreilla ja hotelleissa tapahtuu. Näin kuulin hänen supisevan kaverilleen.

Minä lentää läiskyitin omaan päiväpiilooni ja huokasin helpotuksesta, kun pulverin teho riitti juuri ja juuri. Oli se silti ollut jännä päivä ja vielä jäi paljon näkemättä. Niin vähän tiedän mitä omassa kotikirjastossani tapahtuu koko ajan. Seuraavalla kerralla otan sen hunnun.

Maikku

KULTTUURIPÄÄKAUPUNKIHANKE ”KORONEN–TURUN SYNTYSIJA” ETENEE

Koroinen-hankkeen suunnittelu jatkuu. Hankkeen tarkoitus on tehdä Suur-Koroisten historiaa ja nykypäivää eläväksi. Keinona käytetään erityisesti pienimuotoisia draamoja. Yksityiskohtaisemmin hankkeesta kerrotaan elokuun KoroiSet-lehdessä. Seuraa myös kotisivuja www.koroinen.fi.

Ilmoittaudu mukaan hankkeeseen jo nyt! Tehtäviä löytyy esittäjille, puvustajille, roudareille, laulajille, nikkareille ja monenlaisille tekijöille.

Ota yhteyttä: Hanna Nurmi, GSM 050 373 1031, hannastina.nurmi@kolumbus.fi

mainetta ja kunniaa

Oikaisu Hamaron pienkiinteistöomistajat ry:n tiedotteeseen n:o 1

Hamaron pienkiinteistöomistajat ry:n vuosikokouskutsun kääntöpuolella olevasta vuoden 2009 johtokunnan toimihenkilöluettelosta on valitettavasti jäänyt **kunnia-puheenjohtaja Martti Lehtilän** nimi ja yhteystiedot pois. Tiedot ovat tässä: Martti Lehtilä, 050-352 1915, martti.lehtila@saunalahti.fi.

*Pahoittelemme virhettä.
Arja Iho (pj) ja Vesa Varjo (siht.)*

Lapset liikkumaan – lainaa liikuntavälineitä Halisissa

Halisten koululla avaa toukokuussa liikuntavälineiden lainaamo.

– Aloite liikuntavälineiden lainaukseen lähti koulu- ja nuorisotoimen sekä liikuntapalvelukeskuksen yhteistyöstä. Viime vuoden puolella alettiin miettiä, mitä mielekäs-
tä ja järkevää tekemistä nuorilla voisi olla ilta-aikaan. Nuorisotoimi aloitti viime syksynä 3–6-luokkalaisille kerhotoiminnan Halisissa. Samalla pohdittiin, että yksi mielekäs tekeminen vapaa-ajalla olisi liikunta. Turun kaupunki ja liikuntapalvelukeskus näkivät tärkeäksi hankkia liikuntavälineitä ja kartoittivat yhteistyökumppaneita, jotka voisivat hoitaa lainausta, kertoo liikuntapalveluvastaava **Sari Niskanen**.

Niskanen onkin tyytyväinen tilanteeseen, jossa eri toimijat saivat yhteistyössä asian hoidettua lasten ja nuorten iloksi.

Liikuntavälineitä lainataan toukokuussa kahtena iltana viikossa ja koululaisten kesäloman aikaan kolmena päivänä viikossa. Lainauksen järjestää Turun kaupungin liikuntapalvelukeskus.

Yhteistyökumppaneina lainausta hoitavat urheiluseura Turun Jyry, Halinen-Räntämäki kotiseutuyhdistys ja Halisten omakotiyhdistys. Näiden päivystäjät antavat välineet käyttöön ja ottavat ne myös vastaan lainauksen jälkeen.

Lainaamisen edellytyksenä on lupalappu, jonka lapsen tai nuoren vanhemmat täyttävät. Vanhempien on hyvä olla tietoisia esimerkiksi siitä, että välinelainaukseen ei sisälly vakuutusta, vaan jokainen käyttää välineitä omalla vastuullaan. Välineiden tahallista rikkomista joutuu myös korvausvastuuseen.

Lupalappuja ja tiedotteita on lähetetty koteihin koulun

kautta, mutta niitä on saatavissa myös lainauspisteessä. Koulun kautta palautetut lupalaput menevät suoraan lainaamoon.

Lupalappu ja ohjeet käännettiin myös useille kielille. Näin haluttiin varmistaa, että vanhemmat tietävät, mistä on kyse, vaikka heidän äidinkiellensä olisi kurdi, somali, albania, arabia tai viro.

Liikuntavälineiden hankinnassa kuultiin kohderyhmää, jolle välineet on ensisijaisesti tarkoitettu. Virkamiehet jalkautuivat Nummen koululle ja kyselivät 3–6-luokkalaisilta, mistä välineistä he olisivat kiinnostuneita.

Lapsilta tuli ehdotuksia katavasti ja näiden pohjalta päätettiin hankkimaan perinteisiä ulkoliikuntavälineitä: erilaisia palloja, yleisurheiluvälineitä ja piha- ja ulkoleikkivälineitä, kuten petankki, hyppynaruja, hulavanteita ja ulkokäyttöön

sopiva pöytätennispöytä. Lisäksi harvinaisempaa herkkuna on jonkin verran sirkustemppevävälineistöä. Välineet on valittu siten, että niillä voi liikkua keväällä, kesällä ja syksyllä, mutta talviliikuntavälineitä ei ole toistaiseksi hankittu.

Välineiden lainauspiste on järjestetty yhdessä Halisten koulun kanssa koulun tiloihin. Sari Niskasen mukaan toiveena onkin, että välineitä käytetään koulun läheisyydessä olevilla kahdella kentällä ja puistossa. Niitä ei pidä viedä pois alueelta tai kotipihoihin.

– Vaikka välineiden valinnassa on kuultu lapsia ja nuoria, ja lainaus saatetaan alkuun koulun kautta, niin toivomme, että niitä käyttäisivät myös perheet.

Hanna Nurmi

Toukokuussa välineitä lainataan tiistaisin ja torstaisin klo 17–19.

Koulujen kesäloman aikana maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 12–14 ja 17–19.

Lainausta alkaa 12. toukokuuta ja Halisissa 19.5. on välineiden esittelyä ja opastusta. Halisissa Turun sirkus tutustuttaa lapsia välineisiin.

Koulu käyttää samoja liikuntavälineitä myös kouluajalla ja samalla lapset saavat liikuntatunneilla opastusta välineiden käyttöön.

Vuoden aikana on tulossa teematapahtumia ja lajesittelijä yhteistyössä seurojen kanssa.

Lisätietoja antaa liikuntapalveluvastaava Sari Niskanen: Turun kaupungin liikuntapalvelukeskus Blomberginaukio 4, 20720 Turku p. 262 3225, 050 554 6225 sari.niskanen@turku.fi

PARTURI KAMPAAMO

Parturikukka

Avoinna:
ma-ti-to-pe 9–17
ke 10–19
la 9–14

Muista äitejä ja vasta-
valmistuneita lahjakortilla!

Halisten liikekeskus
Gregorius IX:n tie 8
20540 Turku
Puh. 02-2370 656

TURUN AUTOKLINIKKA

0207 700 711

Vahinkotarkastukset • Sijaisautopalvelu
Kolarikorjaukset • Maalaukset • Muovikorjaukset
Tuulilasi korjaukset ja vaihdot • Huollot ja korjaukset
Ilmastointilaitteiden huollot • Pesut ja kiillotukset
Maalipintojen takuukäsittelyt • Verhoilujen pesut
Renkaat • Vanteet • Rengastyöt • Rengashotelli

Hinauspalvelu 24h

0207 700 700

Kuljetukset • Käynnistykset
Ovien aukaisut
Tielle nostot - myös nosturilla
Noudot parkkialleista

Falck
Lähin apu
tien päällä

Kuorma-autot 0207 700 705

Turun Autoklinikka Oy, Pansiontie 4, 20200 Turku • Fax 0207 700 722 • info@autoklinikka.net

Palveleva Paikallisosuuspankki Hämeenkadulla

Kutsumme sinut tutustumaan
aidosti paikalliseen, tuttuun
ja turvalliseen pankkiimme.

- Hoidamme asiakkuuden siirron puolestaasi kuluitta
- Paikallisosuuspankeilla on oma 50 000 euron talletussuoja
- Meiltä saat juuri Sinulle sopivan rahoitusratkaisun asunnon ostoon, remonttiin tai vaikka auton vaihtoon

LIEDON OSUUSPANKKI
Hämeenkatu 12, Turku
puh. (02) 4711 470

Olemme avoinna
maanantaisin klo 10-18,
tiistai-perjantai klo 10-16.30.

www.liedonosuuspankki.fi

Topinojan jätekeskus palvelee aamusta iltaan!

Monipuoliset vastaanottopalvelut ovat käytössä arkisin klo 6.30–21.00.

Topinoja palvelee normaalien aukiolojen lisäksi lauantait 2.5 ja 9.5. klo 9–14 ja sen jälkeen kesä-syyskuussa joka kuukauden ensimmäisenä lauantaina.

Maksutta vastaanotetaan lajitellut pienkuormat:

- puhdasta, pintakäsitlemätöntä puuta, risuja
- hiekoitushiekkaa, puhdasta ylijäämämaata
- metalliromua sekä sähkö- ja elektroniikkaromua
- kotitalouksien ongelmajätteitä
- kyllästettyä puuta (alle 1 m³)
- betoni- ja tiilijätettä (raekoko tiiliskivestä alaspäin).

Sekalaisilla jätteillä on vastaanottomaksu.
Esimerkiksi 1 jätessäkki 6 €, 3 sakkia 12 €.

Topinojan jätekeskus, Pitkäsaarenkuja 7, Turku
☎ 020 728 2130.

Kysy hinnoista, lajittelusta, Yrjön aikatauluista
arkisin jäteneuvonnasta ☎ 0200 47470 (pvm, mpm).

TURUN SEUDUN JÄTEHUOLTO

www.tsj.fi

Tervetuloa palvelevaan puutarhakoneliikkeeseen

MEILTÄ KEVÄTTÖIHIN

JYRSIMET alk. 669 €

SILPPURIT alk. 289 €

PENSASLEIKKURIT alk. 179 €

MOOTTORISAHAT alk. 239 €

TULE TUTUSTUMAAN TARJOUKSIIMME

LAADUKKAAT RUOHONLEIKKURIT
KELALEIKKUREISTA AJETTAVIIN

RL TRAKTORI KONE OY

MYynti
HUOLTO
VARAOSAT

Oriekedonkatu 9, Turku
Puh. 020 746 6703
www.rl-traktorikone.fi

Avoinna:
arkisin
klo 8–16.30

Kulttuuria, taloutta ja talouskulttuuria

Kulttuuri käsitteenä herättää meissä hyvin erilaisia tunteita. Suurelta osin tunteemme perustuvat siihen, mitä kulttuurilla oikein ymmärrämme. Aivan liian usein kulttuurikäsitteen alle katsotaan kuuluvaksi vain taiteen eri ilmenemismuodot: teatteri, musiikki, kirjallisuus ja kuvaamataiteet. Kuitenkin kulttuuriin sisältyy kaikki muukin inhimillinen toiminta, jonka piiristä Turussa on ehdottomasti yhtenä nostettava esiin liikuntakulttuuri.

Turulla on tunnetusti pitkät perinteet kulttuurin eri aloilla. Meillä on lukuisasti taiteen kentillä menestyneitä turkulaisia, mutta myös liikunnan ja urheilun maailmassa kunnostautuneita. Kulttuurin saroilta löytyy varmasti meitä jokaista jollain tavalla lähellä oleva kulttuurillinen toiminta, jota harrastamme tai ainakin innostuneena ja viehättyneenä seuraamme.

Elämämme perustarpeisiin meidän tulee tunnustaa kuuluvan myös kulttuurin piiriin luettavia asioita.

Emme tosiaankaan elä vain leivästä, vaan elämän miellyttävyyttä meille niukoissakin taloudellisissa olosuhteissa parantavat harrastukset kullekin sopivaksi tuntuvalle kulttuurin laajalla alueella.

Loistavat esimerkit kulttuurin eri alojen yhtäläisen tärkeyden tunnustamisesta antavat vuoden 2011 kulttuuripääkaupunki Turun ohjelmassa äskettäin julkistetut ensimmäiset osat: ”Haitaripaini” ja ”Kulttuurikuntoilun keskuspuisto”. Yllättävän ennakkoluulottomalla tavalla nämä produktiot yhdistävät taiteen eri osa-alueita liikunnan kanssa.

”Haitaripaini” perustuu aikoinaan painikilpailuissa noudatettuun tapaan soittaa haitarimusiikkia painilavan reunalla. Näin haluttiin hälventää miehisessä voimainkoitoksessa mahdollisesti syntyviä ”ähellysääniä”. Kulttuurikuntoilun keskuspuistoon Aurajoen varrelle taas rakennetaan kuntoilureittejä, joita elävöitetään tai-

deteksilla ja myös musiikin ja runojen kuuntelumahdollisuuksilla.

Kaupungin talous on näiden kulttuurihankkeidenkin onnistumisen perustana. Turkukin on joutunut meille muualta tulleen laman kärsijäksi. Työpaikat ja sitä kautta kaupungin verotulot vähenevät uhkaavalla tavalla. On vain ajan kysymys, milloin on tehtävä harmillisia päätöksiä palvelujen mitoittamisesta taloustilanteeseen sopivaksi.

Tällöin joudumme varmasti päätöksissämme järjestämään kaupungin tarjoamia palveluja niin, että kaikille meille tärkeiden ydinpalveluiden, terveys-, sosiaali- ja koulupalvelujen toiminasta huolehditaan ensisijaisesti. Ihmisten elämään miellyttävyyttä tuovat ja mielenterveyteen vaikuttavat monipuoliset kulttuuripuolen palvelut eivät voi olla kovin kaukana edellä mainituista ydinpalveluista.

Tämä merkitsee sitä, että tä-

hänastiset ”juustohöylä” -ratkaisut, joissa kaikilta hallintokunnilta vähennettiin käyttövaroja prosentuaalisesti yhtä paljon (2,6 %), eivät voi enää jatkossa tulla kysymykseen. Tiedossamme jo olevat vaikeudet terveys- ja sosiaalitoimen tapahtumien kohdalla edellyttävät painotettuja ponnostuksia nykyisen, terveys- ja sosiaalitoimesta vastaavan peruspalvelulautakunnan sektorille.

Talouskulttuurin tulee mielestäni näkyä myös suhtautumisessa henkilökunnalta vaadittaviin säästöihin. Vaikka kaupungin henkilökunta on kokonaisuudessaan kasvanut kovin suureksi, ei se voi olla henkilökunnan vika. Päätökset henkilökunnankin määrästä on tehty luottamushenkilöportaissa, mikä näkyy myös henkilökunnan puoluepoliittisessa jakautumisessa. Isot ryhmät ovat näissäkin asioissa olleet ”pällepäsmäreinä” kasvattamassa henkilöstön määrää.

Kun nyt henkilöstölle ollaan asettamassa säästöleikkureita talousvapaiden, lomarahojen vaihdon jopa lomautusten muodossa, tulee luottamushenkilöiden mielestäni myös osallistua näihin taloustalkoisiin. Selvin keino tässä tilanteessa on luottamushenkilöpalkkioiden pienentäminen, jota olen valtuustossakin esittänyt.

Pentti Kosonen
professori, emeritus
kaupunginvaltuutettu

KoroiSet-lehden paperi lentää joutsenen siivin

Kun KoroiSet-lehteä perustettiin, oli paperin valinta tietoinen ratkaisu.

Laadukkaalla paperilla kuvat näkyvät hyvin. Laadulla kunnioitetaan lehteen kirjoittavien ihmisten työtä. Myös lukijaa kunnioitetaan antamalla hänelle kaikin puolin laadukas lehti.

Monet lukijat ovat kertoneet säilyttävänsä lehdet. Laadukasta lehteä on mukavampi säilyttää kuin nuhjuista.

Painopaikan viemäriin vain hanavettä

KoroiSet-lehden painopaikan, Finepressin, myyntipäällikkö **Kai Lepistö** kertoo, että KoroiSet-lehden nykyinen paperi on kotimainen Galerie one glos, joka on kevyesti päällystetty. Paperilaatu täyttää Joutsenmerkki-kriteerit.

Tämän lisäksi Finepress Oy:lle yrityksenä on myönnetty Joutsenmerkki, mikä tarkoittaa, että koko painoprosessi on niin ympäristöystävällinen kuin mahdollista. Tämä pitää sisällään painon kemikaalien käytön, talteenoton ja kierrätyksen.

Painossa käytettävät värit ovat kasviöljypohjaisia, samoin painokoneiden pesuaineet, ja alkoholin ja pesuaineiden lisäaineet ovat myrkyttömiä.

Se, mitä ei voida kierrättää, viedään asianmukaiseen käsitteilyyn ongelmajätelaitokseen, jos-

sa muun muassa hopeat ja alumiinit erotellaan painolaatoista. Viemäriin Finepressissä menee vain kraanavettä.

Tyylikäs voi olla edullista

Ympäristöystävällisen ajattelun taustalla on myös huoli työntekijöistä: mitä vähemmän käytetään myrkyllisiä aineita, sitä vähemmän sairastetaan.

– Painopaperi voi olla hyvänäköistä ja tyylikästä ja se voi silti olla edullista ja ekologista, toteaa Kai Lepistö.

– Paperin kiiltävyys ei yleensä vaikuta hintaan. Kiiltävä on hieman kalliimpaa, koska sitä käytetään vähemmän. Hintaero on kuitenkin sentin murto-osa lehteä kohti.

– Kiilto saadaan paperiin kalan-

teroimalla se eli pinta kiillotetaan mekaanisesti eikä siinä tarvita ylimääräisiä kemikaaleja.

– Kierrätyspaperin käyttö toisi paperin hintaan lisää 20 %, Lepistö sanoo. – Uusiopaperi on kalliimpaa, koska kierrättäminen on kalliimpaa kuin uuden materiaalin käyttö.

Galerie one glos -paperin toimittava tukkukauppa Map Suomi Oy on saanut ensimmäisenä paperitukkukauppana Suomessa PEFC-sertifikaatin. Se on tapa osoittaa, että paperin tuottamiseen käytettyjä metsiä hoidetaan ja käytetään kestävän metsätalouden sosiaalisten, ekologisten ja taloudellisten kriteerien mukaan.

Hanna Nurmi

Myyntipäällikkö Kai Lepistö.

PalveluDiak Haasteista ratkaisuihin

Diakonia-ammattikorkeakoulu Turussa järjestää tutkintoon johtavaa koulutusta viestinnän ja viittomakielentulkin koulutusohjelmissa. Molemmilta koulutusaloilta järjestetään myös monipuolista avoimen AMK:n opetusta sekä täydennyskoulutusta.

AVOIN AMK. MENE JA TIEDÄ. Koulutustarjontaa syksyllä 2009:

ILTA- JA VIKKONLOPPUOPETUS

Adobe Photoshop ja kuva verkossa (2 op)
Ilta- ja viikonloppuopetus alkaen 16.9.2009, 100 €
Adobe Illustrator: vektorigrafiikan perusteet (3 op)
Viikonloppuopetus alkaen 24.10.2009, 160 €

VERKKOKURSSIT

Media-avain (3 op) Syyskuu 2009. Kehitä medialukutaitoasi Media-avaimen avulla! 95 €

PÄIVÄOPETUS

Opiskelu päivisin viestinnän ja viittomakielentulkin koulutusohjelmien mukana.

Tarjonnassa esimerkiksi:

Tulkin asiakkaana sisäkorvaistutetta käyttävä (1 op) syyskuu 2009, 40 €

Yhteisöjen viestintä (tiedottaminen) (5 op), syyskuu 2009, 120 €

TÄYDENNYSKOULUTUS

Diak järjestää tilauksesta koulutuskokonaisuuksia, joiden kesto ja sisällöt määräytyvät asiakkaan tarpeiden ja toiveiden pohjalta.

Osaamisalueitamme ovat esimerkiksi:

- viittomakielen opetus, viittomat kommunikaation tukena, tulkauksen erityiskysymykset
- työyhteisöjen viestintätaidot, verkkoviestintä, viestintä muutostilanteissa, ohjelmistot

ILMOITTAUTUMINEN: www.diak.fi/ilmoittautuminen tai puh. 020 690 439
Lisätietoja: www.turku.diak.fi/kurssitarjonta, www.turku.diak.fi/lisa_ja_taydennyskoulutus
Tiedustelut: puh. 040 866 7336, palvelu.turku@diak.fi

www.turku.diak.fi

Kärsämäen tekstiili

Aikuisen naisen vaatekauppa

Kärsämäentie 29–31
20360 Turku
p. 2382339
ma–pe 10–17, la 10–13

kukkakauppa NUMMEN NARSISSI KY

Vanha Hämeentie 29
Turku
Puh. 237 2005

AVOINNA:
Ark. 9.00–18.00
La–Su 9.00–14.00

Lakipalvelut sovittelemalla

Timo Leinonen/OTL
Puh. 02 2377 484 tai 040 7425 061
Maksuton puhelinneuvonta

LAKIPALVELU LEINONEN

Maarian Myllyojalla Tapahtuu

c/o Marja-Liisa Haapa-aho
Paimlantie 374 Turku 20460
ks. www.goldenage.fi/ruusuportti
ruusuportti@gmail.com
Tilaisuudet järjestää Ruusuportti ry
Tervetuloa

MAARIAN SEURAKUNTA

Maarian kirkossa messu joka pyhä klo 10 ja Pallivahan kirkossa kesäaikaan klo 18

Diakonian kesäpäivystykset 7.5.–3.9. ti ja to klo 9–10.30 Raunistulan srk-koti

Juttutupa irtisanotuille ti klo 10–12 (kesä-tauko juhannuksesta elokuun alkuun)

Pappilan päiväpiirin kevätjuhla (eläkeläisille) ti 12.5 klo 13

Sunnuntailounas 24.5. klo 12–13 Halisten srk-kodilla 1e/ateria

Eläkeläisten päiväpiirin kevätretki ti 26.5. Kyselyt ja ilm. diakoniatyö

Laulaen kesään to 4.6. klo 18 Pappilassa

Seurakuntien yhteinen juhannusjuhla pe 19.6. klo 18 pappilan pihapiirissä

Leirejä Sinapissa:

Maahanmuuttajille ja suomalaisille 15.–18.6.

Eläkeläisille 13.–16.7.

Eläkeläisten retkipäivä 17.7.

Perheleiri 29.6.–2.7.

Omaishoitoperheiden leiri 21.–23.8.

Voimia ja iloa syksyyn (yksinäisille, irtisanotuille/lomautetuille ja työttömille) 31.8.–3.9.

YLEISET ONKIKILPAILUT AURAJOELLA HALISSA

La 13.6.-09 klo 9.00–14.00

Paikka: Halistenkosken ja rautatiesillan väli.
Sarjat: Naiset, miehet, miesveteraanit, nuoret alle 18 ja alle 12-vuotiaat.

Nuoret ja lapset ei osallistumismaksua.

Arvotut paikat, sekakala ei mäsäystä.

Buffet-telttä.

Järjestää: KoroiSet-lehti ja Turun Kala ja Erä ry.
Yhteyshenkilö Ilkka Aronen p. 040 572 7618

27.5.2009 klo 17–19

Myllärintuvan opastuskeskuksen avajaisten yhteydessä on OPI ONKIMAAN -infopiste.

Asiantuntijat antavat neuvoja onkimisen perusteista aloittelijoille. Esittelyssä välineitä ja varusteita. Vastauksia myös kalastuslupajärjestelmän kiemuroista. Vinkkejä saaliin käsittelyyn koulusta keittiöön.

HALISTEN OMAKOTIYHDISTYKSEN VUOSIKOKOUS

13.5.2009 klo 18.00 Myllärintuvalla.
Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat.

Hannu Laaksonen kertoo Maarian kulttuurihistoriasta. Kahvitarjoilu.

Tervetuloa!

Myllärintalolla tapahtuu kesä 2009

7.5. Virkisty Aurajoella – kalastaen, meloen, retkeillen

klo 18–20, Kotimäen koulu (Littoistentie 500, Littoinen)
Aurajoen vapaa-ajankalastus ja kalastusluvat, L-S kalastusalueen isännöitsijä Olli Ylönen ja L-S Vapaa-ajankalastajapiiristä Rauli Karanen
Melonta Aurajoella, melontaopas ja retkimelontakonkari Nisse Vuorinen
Lähiretkellä Aurajokilaaksossa, vapaa-aikasihteeri Arttu Eteläpelto
Tilaisuuden juontaa Lassi Lähteenmäki. Puffetti. Vapaa pääsy!

23.5. Kevätmelonta

Klo 10–14, kokoontuminen klo 9.30, Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo (Valkkimyllynkuja 2)
Koko perheen leppoisa melontaretki kaupungille ja takaisin. Melontamatka yhteensä noin 7 km.
Osallistumismaksu 8e/5e. Kysy vuokrakanoottia Aurajoen opastuskeskuksesta!
Lisätiedot ja ilmoittautuminen puh. (02) 2623441, info@aurajoki.net sekä www.aurajoki.net

27.5. Myllärintalon kesänavaus

Klo 17–19, Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo (Valkkimyllynkuja 2)
Vauhdikas koko perheen tapahtuma täynnä toimintaa. Ilmainen melontakokeilu, lasten puuhapolku, ongintaa, maahanmuuttajien kansainvälinen herkkutori, uudistuneet näyttelyt, kesäkauden makeita leivonnaisia kahviossa ja kalaherkkuja pihalla. Vapaa pääsy!

2.6. Inkkarimelonnan peruskurssi

Klo 15–18, Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo (Valkkimyllynkuja 2)
Melojan turvallisuus, melatekniikka ja ohjaaminen, luonnonrantaan rantautuminen. Hinta 15e/hlö. Lisätiedot ja ilmoittautuminen puh. (02) 2623441, info@aurajoki.net sekä www.aurajoki.net

4.6. Inkkarimelonnan peruskurssi

Klo 15–18, Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo (Valkkimyllynkuja 2)
Melojan turvallisuus, melatekniikka ja ohjaaminen, luonnonrantaan rantautuminen. Hinta 15e/hlö. Lisätiedot ja ilmoittautuminen puh. (02) 2623441, info@aurajoki.net sekä www.aurajoki.net

13.–14.6. Aurajokimelonta

Aurajoen melontakesän päätapahtuma Auran Kuuskoskelta Turun Halisiin. Melontamatka yhteensä noin 35 km. Osallistumismaksu 2pv 30/15e, 1pv 20/10e. Kysy vuokrakanoottia/kajakkia Aurajoen opastuskeskuksesta! Lisätiedot ja ilmoittautuminen puh. (02) 2623441, info@aurajoki.net sekä www.aurajoki.net

7.7. Inkkarimelonnan peruskurssi

Klo 15–18, Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo (Valkkimyllynkuja 2)
Melojan turvallisuus, melatekniikka ja ohjaaminen, luonnonrantaan rantautuminen. Hinta 15e/hlö. Lisätiedot ja ilmoittautuminen puh. (02) 2623441, info@aurajoki.net sekä www.aurajoki.net

9.7. Inkkarimelonnan peruskurssi

Klo 15–18, Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo (Valkkimyllynkuja 2)
Melojan turvallisuus, melatekniikka ja ohjaaminen, luonnonrantaan rantautuminen. Hinta 15e/hlö. Lisätiedot ja ilmoittautuminen puh. (02) 2623441, info@aurajoki.net sekä www.aurajoki.net

29.8. Linnavuoren Yömelonta

Klo 20–noin 24, kokoontuminen klo 19.30. Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo (Valkkimyllynkuja 2). Tunnelmallinen muinaistulien yön melontaretki Liedon Vanhalinnaan ja takaisin. Linnavuorella muinaistuliteemaan sopivaa ohjelmaa. Osallistumismaksu 8e/5e. Lisätiedot ja ilmoittautuminen puh. (02) 2623441, info@aurajoki.net sekä www.aurajoki.net

20.9. Aurajoki-festivaalit

Klo 12–15, Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo (Valkkimyllynkuja 2)
Ilmainen melontakokeilu, loimulohta, ongintaa, makeita syysherkkuja kahviossa, puoti, kalantunnistusta, lasten tehtäväpolku ja muuta mukavaa. Vapaa pääsy!

Aurajokisäätiö

Auraåstiftelsen

Kahvila Koroinen

Avoinna su 12–16
Tilauksesta avoinna myös muulloin:
Juhlat, kokoukset, koulutukset...

Hinnat alk. 40 e
Meiltä voit tilata myös tarjoilun!

Yhteystiedot:
Katja Mansikkaniemi
040 750 5671
katja.mansikkaniemi@students.turkuamk.fi

HaliSilta

Halisilta järjestetään tiistaina 19.5.2009 klo 18.00–20.00.

Paikalla ohjelmaa runsain mitoin: Halisukon ja -Akan valinnat, trubaduuri Jukepoika, lauluryhmä Taivaasta tuulee, Halisvalssin ensiesitys Kaija Lehtilä, venäläinen tanssiryhmä, poni- ja hevosajelua, labyrinthi, muurinpohjalettuja, Liedon Osuuspankin Poppi-papukaija, puffetti ja arpajaiset sekä paljon muuta!

Tervetuloa mukaan viihtymään!

Hamaron markkinat 2.6.2009

Perinteiset Hamaron Markkinat järjestetään tiistaina 2.6.2009 Räimän kentällä klo 18 – 20.

Markkinoiden musiikista vastaa Jukepoika.

Buffetissa on tarjolla virvokkeita: grillimakkaraa, kahvia ja mehua, leivonnaisia.

Alueella on mm. markkinakarkkien ja kesäkukkien myyntiä.

Lapsille alueella on mm. pomppulinna ja ponijelua.

Markkinoilla on taimien vaihtoa, jossa halukkaat voivat vaihtaa omia taimiaan toisten viherpeukaloitten taimiin.

Kirpputorille ovat kaikki tervetulleita myymään omia tavaroitaan.

Tervetuloa !

LOUNAIS-SUOMEN KANAKOIRAHARRASTAJAT RY JÄRJESTÄÄ:

MATCH SHOW TO 21.5.2009 FRANTSIN KENTTÄ PAAVINKATU 13, HALINEN, TURKU

Isot rotukoirat	Lapsi ja koira
Pienet rotukoirat	
Monirotuiset	Ilmoittautuminen alkaa klo 11:00
Pennut (4kk-12kk)	Kehä alkaa jo klo 11:30
	5€ / koirakko
Ilmoittautuminen alkaa klo 11:00	
Kehät alkavat klo 12:00	Leikkimielinen makkarajuoksukilpailu
6€ / koira, saman omistajan 2. koira 5€	1€ / yritys
Muista ottaa rokotustodistus mukaan!	

Tuomarit	Halisten omakotiyhdistyksen arpajaiset!
Erja Nummi (Kennel Nummituvan)	
Marjaana Koskinen (Kennel Scarface)	Buffetista kahvit ja herkut, sekä
Pauliina Artiola (Kennel Original)	makkarat myös koirien omistajille!
Marika Örn (Kennel Bluechannel)	

Lahjoitamme osan näyttelyn tuotosta Varsinais-Suomen Kennelpiirin nuorisotoimintaan!

Tiedustelut:
Merja Valta P: 050-9667467 (iltaisin)

Sponsoreina: Orion Oyj, Faunatar, Maskun Erä Ja Koira, Musti & Mirri